

قوانین

۲۹/۴/۲۰

شماره ۴۴۸۶
وزارت دادگستری

فرمان همایونی دائر با اجرای لایحه قانون روابط مالک و مستأجر و قانون مزبور بموجب قانون اجازه اجرای لوایح که بتصویب کمیسیون مشترك دادگستری مجلسین رسیده و قابل اجرا میباشد ذیلاً ابلاغ میگردد :

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صبحه مبارک همایونی

بظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم :
ماده اول - قانون روابط مالک و مستأجر که بتصویب کمیسیون مشترك مجلسین سنا و شورایملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود .
ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجراء این قانون هستند .
بتاریخ بیست و هشتم خردادماه ۱۳۲۹

قانون روابط مالک و مستأجر

فصل اول - مستغلات مشمول قانون

ماده اول - دکانه‌ها - مغازه‌ها - خانه‌ها - آپارتمان‌ها - مهمانخانه‌ها - مسافرخانه‌ها - گرمابه‌ها - کاروانسراها - محل کارخانه‌ها - محل باشگاه‌های ورزشی - گاراژها - انبارها - اطاقهای کرایه و بطور کلی هر محلی که برای پیشه و کسب یا تجارت و یا سکنی تابعال اجاره داده شده و یا بعداً اجاره داده شود مشمول مقررات این قانون خواهد بود .
تبصره ۱ - منظور از اجاره مذکوره در این ماده آنست که تصرف متصرف بعنوان اجاره یا صلح منافع یا هر عنوان دیگری بمنظور اجاره باشد اعم از اینکه نسبت بمورد تصرف سند رسمی یا غیر رسمی تنظیم شده و یا تصرف متصرف برحسب تراضی با موجر یا نماینده قانونی او باشد .
تبصره ۲ - اراضی مزروعی محصور یا غیر محصور مشمول این قانون نخواهد بود .
تبصره ۳ - تصرف ناشی از معاملات رهنی و معاملات با حق استرداد تصرف بعنوان اجاره شناخته نمیشود .
تبصره ۴ - ساختمان هائی که برای سکونت بطور فصلی برای مدتی که از ششماه تجاوز نکند اجاره داده میشود مشمول این قانون نخواهد بود مشروط براین که فصلی بودن اجاره در اجاره نامه آن تصریح شده باشد .

فصل دوم - اجاره بها و ترتیب پرداخت آن

ماده دوم - میزان اجاره بهای مستغلات مشمول این قانون بقرار زیر است :

۱ - در موردی که اجاره بتراضی طرفین تنظیم شده میزان اجاره بها همانست که در اجاره نامه قید شده.

۲ - چنانچه اجاره نامه تنظیم نشده باشد میزان اجاره بها همانست که بین طرفین مقرر و عملی شده در صورتی که میزان مقرر احراز نشود با رعایت مقررات این قانون از طریق کارشناسی میزان اجاره بها بنرخ عادلانه روز باتوجه بقیمت مستغل مزبور و عوامل مؤثر دیگر تعیین میشود.

ماده سوم - موجر یا مستأجر منحصراً میتواند به استناد ترقی یا تنزل هزینه زندگی درخواست تجدیدنظر نسبت بمیزان اجاره بها بنمایند و آن در صورتی است که مدت اجاره منقضی و از تاریخ استفاده مستأجر از عین مستأجره و یا از تاریخ مقرر در حکم قطعی دادگاه (در صورتیکه میزان اجاره بها از طرف دادگاه تعیین شده باشد) ۳ سال تمام گذشته باشد این درخواست بوسیله اظهارنامه بعمل میآید و چنانچه ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ ابلاغ اظهارنامه بین طرفین توافق نظر حاصل نشود ذینفع میتواند بدادگاه صالح مراجعه نماید و رسیدگی طبق مواد ۱۳ و ۱۴ این قانون بعمل خواهد آمد.

حکم دادگاه راجع به اجاره بها از تاریخ تقدیم دادخواست قابل اجراء میباشد مگر آنکه طرفین بترتیب دیگری تراضی کرده باشند.

ماده چهارم - مستأجر مکلف است در موعد معین در اجاره نامه مال الاجاره (اجرت المسمی) و پس از انقضاء مدت اجاره اجرت المثل را بمیزان اجرت المسمی آخر هر ماه ظرف ده روز بموجر یا نماینده قانونی او بپردازد و چنانچه اجاره نامه در بین نباشد مال الاجاره را بمیزانیکه بین طرفین مقرر و عملی شده ظرف ده روز پس از انقضاء هر ماه پرداخت نماید و در صورت امتناع مستأجر از پرداخت مال الاجاره و یا اجرت المثل بشرح فوق با رعایت بند ۷ ماده ۸ این قانون بتقاضای موجر اجرائیه بر تخلیه مورد اجاره در صورت وجود اجاره نامه از دفتر تنظیم کننده سند صادر و ملک تخلیه میشود و در صورت امتناع موجر یا نماینده قانونی او از دریافت مال الاجاره مستأجر مکلف است بمنظور جلوگیری از تخلیه ظرف همان مدت مال الاجاره را با رعایت بند ۷ ماده ۸ در صندوق ثبت سپرده و قبض رسید آنرا بدفترخانه تنظیم کننده اجاره نامه تسلیم و رسید دریافت دارد و چنانچه اجاره نامه ای در بین نباشد قبض رسید را بتعین محل اقامت موجر بنزدیکترین دفترخانه محل مستغل تسلیم و رسید بگیرد و در هر صورت دفترخانه مکلف میباشد منتهی ظرف ده روز بوسیله ثبت محل مراتب را بموجر یا نماینده قانونی او اخطار کند که برای دریافت وجه تودیع شده بدفترخانه مزبور مراجعه نماید.

فصل سوم

در تنظیم اجاره نامه

ماده پنجم - در مواردیکه بین مالک و کسیکه ملک را بعنوان مستأجر در تصرف

قوانین

دارد اجاره نامه ای تنظیم نشده و یا اگر تنظیم شده مدت آن منقضی گردیده باشد هر یک از آنان میتواند بوسیله اظهارنامه از طرف مقابل ظرف ده روز درخواست تنظیم اجاره نامه یا تجدید آنرا بنماید و در صورت عدم انجام تقاضا و یا عدم موافقت در تعیین میزان اجاره و شرایط آن هر یک از آنان میتوانند برای تنظیم اجاره نامه و یا تعیین اجاره بها با رعایت مقررات ماده سوم در موردیکه اجاره منقضی شده باشد طبق مواد ۱۳ و ۱۴ این قانون پداده گاه مراجعه نمایند و مادام که میزان اجاره بها از طرف دادگاه تعیین نشده مستأجر در آخر ماه منتهای ظرف ده روز اجرت المثل را بمیزان اجرت المسمی باید پردازد و اگر اجاره نامه تنظیم نشده باشد اجرت المثل معادل مبلغی پرداخته خواهد شد که در آخرین اجاره نامه رسمی بین مالک با مستأجر سابق تنظیم شده باشد که در اینصورت مالک رونوشت اجاره نامه مزبور را بوسیله دادگاه بمستأجر ابلاغ خواهد نمود و در صورتیکه مستأجر از تاریخ ابلاغ تا ده روز از پرداخت وجه اجاره خودداری نماید و یا هر یک از اقساط مال الاجاره را بمیزان اجرت المسمی ظرف ده روز بعد از هر ماه نپردازد بتقاضای مالک همان دادگاه در جلسه فوق العاده حکم بتخلیه عین مستأجره خواهد داد و این حکم قطعی و لازم الاجراء است و در صورتی که اجاره نامه وجود نداشته باشد مستأجر ملزم است بعنوان اجرت المثل مبلغی که خود تشخیص میدهد و متناسب با اجاره ملک مشابه میباشد برای هر ماه تادهم ماه بعد در صندوق دادگستری بسپارد. بهر حال پس از صدور حکم دادگاه اگر میزان تعیین شده بعنوان مال الاجاره بیش از مبلغ سپرده باشد و یا اینکه بیش از اجرت المثلی باشد که پرداخت گردیده مستأجر ملزم است ما به التفاوت را از تاریخ درخواست بضمیمه خسارت تأخیر تأدیه صدی ۱۲ در سال بمالک پردازد و در صورت انقضای ده روز و عدم تودیع آن بتقاضای مالک همان دادگاه حکم بتخلیه صادر مینماید و حکم مزبور قطعی و لازم الاجرا است.

تبصره ۱ - در کلیه موارد مذکور در این ماده هر گاه مستأجر یا قائم مقام قانونی او بجهت قوه قاهره بعد از مدتهای مقرر اجرت المسمی یا اجرت المثل و یا وجوه دیگر را پرداخته باشد دادگاه جهت مزبور را مورد رسیدگی قرار داده و در صورت احراز قوه قاهره از صدور حکم تخلیه خودداری خواهد نمود.

تبصره ۲ - دریافت وجوه سپرده شده از طرف مالک دلیل بر تسلیم او بادعای طرف نخواهد بود.

تبصره - هر گاه از طرف موجر تقاضای تخلیه عین مستأجره شده باشد در اینصورت پذیرفتن درخواست تنظیم اجاره و یا تجدید آن از طرف مستأجر متوقف بر خاتمه دادرسی در موضوع تخلیه عین مستأجره خواهد بود.

ماده ششم - دفاتر اسناد رسمی مکلفند علاوه بر نکاتی که بموجب قوانین و مقررات مربوطه باید رعایت شود نکات زیر را نیز در اجاره نامه تصریح نمایند :

۱ - شغل موجر و مستأجر.

۲ - عین مستأجره برای اجاره دادن بی مانع است و در تصرف کدام یک از طرفین میباشد و در صورتیکه در تصرف مستأجر نباشد تسلیم در چه مدت صورت خواهد گرفت.

فوائید

- ۳ - مهلت مستأجر برای پرداخت مال الاجاره منتهای ده روز پس از سررسید هر قسط خواهد بود مگر آنکه طرفین ترتیب دیگری زائد بر اینمدت مقرر کرده باشند.
- ۴ - اجاره بمنظور سکنی است یا تجارت یا پیشه و یا کسب و در مورد پیشه و کسب و یا تجارت تعیین نوع آن بطور صریح .
- ۵ - اجرتالمثل پس از انقضای مدت و یا فسخ اجاره تا تجدید اجاره و یا تخلیه بمیزان اجرتالمسمی خواهد بود .

فصل چهارم

موارد بطلان یا فسخ اجاره و تخلیه

ماده هفتم - در موارد زیر مستأجر میتواند برحسب مورد صدور حکم بطلان یا فسخ اجاره را از دادگاه درخواست کند :

- ۱ - در موردیکه عین مستأجر قابل استفاده بآن منظور که اجاره شده نباشد.
- ۲ - در مواردیکه مطابق شرایط اجاره نامه حق فسخ مستأجر تحقق یابد.
- ۳ - در صورت فوت مستأجر در اثناء مدت اجاره و درخواست فسخ اجاره از طرف کلیه ورثه .

تبصره - مفاد حکم قطعی بر بطلان یا فسخ اجاره باید از طرف دادگاه بدفترخانه تنظیم کتنده سند اجاره ابلاغ شود تا در ستون ملاحظیات ثبت اجاره نامه قید نماید.

ماده هشتم - در موارد زیر موجر میتواند در مدت اجاره یا بعد از انقضای اجاره برحسب مورد حکم بطلان یا فسخ اجاره و تخلیه مورد اجاره را درخواست کند.

۱ - در موردی که مستأجر مسکن باوجود سلب حق انتقال بغير مورد اجاره را کلاً یا جزئاً بهر صورتیکه باشد بغير رسماً واگذار نموده و یا عملاً از قبیل وکالت یا نمایندگی و غیره در اختیار و استفاده دیگری قرار داده باشد.

۲ - در موردی که عین مستأجره بمنظور کسب یا تجارت یا پیشه خود مستأجر اجاره داده شده باشد ولی مستأجر شخصاً در استفاده از عین مستأجره مباشرت نکرده و بدیگری بعناوینی از قبیل وکالت یا نمایندگی و امثال آن واگذار کرده بدون آنکه طبق ماده ۱۸ این قانون تنظیم اجاره نامه با مستأجر لاحق شده باشد.

۳ - در صورتی که مستأجر در مورد اجاره تعدی یا تفریط کرده باشد.

۴ - در صورتی که عین مستأجره محل سکنی بوده و موجر در اجاره نامه حق فسخ اجاره را برای خود هنگام انتقال قطعی قید کرده باشد بشرط آنکه خریدار بخواهد شخصاً در آن سکونت نماید و یا آنرا برای سکونت اولاد و یا پدر و مادر و یا همسر خود تخصیص دهد در اینصورت چنانچه خریدار تا سه ماه از تاریخ انتقال مستغفلاً برای تخلیه مراجعه ننماید درخواست تخلیه تا انقضای مدت اجاره از او پذیرفته نمیشود.

۵ - در صورتیکه مورد اجاره محل سکنی بوده و موجر پس از انقضای مدت اجاره احتیاج قطعی بمورد اجاره برای خود یا اشخاص مذکور در بند فوق داشته باشد.

قوالین

۶ - در صورتیکه از مورد اجاره برخلاف منظوری که در اجاره نامه قید شده استفاده گردد.

۷ - در صورتیکه مستأجر تا ده روز پس از سر رسید بدهی خود بابت اجرت المسمی یا اجرت المثل از پرداخت اجاره بها خودداری نموده و با ابلاغ اخطار دفتر اسناد رسمی تنظیم کننده سند یا دفتر اسناد رسمی نزدیک بملک ظرف سه روز قسط و یا اقساط عقب افتاده اجرت المسمی یا اجرت المثل را نپردازد مگر حق دارد از دفتر اسناد رسمی تنظیم کننده سند و یا از اجراء ثبت تقاضای اجرائیه بنماید و هرگاه مستأجر مال الاجاره عقب افتاده را تودیع کند اجراء تخلیه عین مستأجره را متوقف مینماید و امر تخلیه موکول بحکم قطعی دادگاه خواهد شد.

۸ - هرگاه مورد اجاره محل سکنی کلاً یا جزئاً در معرض خرابی بوده و قابل تعمیر نباشد و یا برای بهداشت و سلامت مضر بوده و باید خراب شود.

تبصره ۱ - در مورد بندهای این ماده پس از صدور حکم قطعی باستحقاق موجر برفسخ یا بطلان اجاره و تخلیه مورد اجاره مفاد حکم مزبور بدفترخانه مربوط ابلاغ میشود که طبق آن فسخ و یا بطلان اجاره را در دفاتر مربوطه قید نماید.

تبصره ۲ - در صورتیکه موجر دارای مستغلات متعدد باشد که مدت اجاره آنها منقضی شده و موجر برای استفاده خود یا اشخاص مذکور در بند ۴ این ماده تقاضای تخلیه یکی از آنها را بنماید تعیین اینکه کدامیک از مستغلات متناسبت با احتیاجات متقاضی است و باید تخلیه شود با دادگاه خواهد بود.

تبصره ۳ - در مورد بندهای ۴ و ۵ ماده فوق بترتیب خریدار و موجر بایستی این احتیاج را اثبات نمایند و در مورد بند (۵) این ماده احتیاج موجر بایستی پس از تصرف دادن مورد اجاره بمستأجر ایجاد شده باشد در هر حال در مورد بندهای ۴ و ۵ قبل از صدور دستور اجراء خریدار و یا موجر بایستی بموجب سند رسمی در مقابل مستأجر سابق خود تعهد کند که اگر مورد اجاره را بنحویکه ادعا کرده پس از تخلیه مستأجر و لااقل برای مدت یک سال مورد استفاده قرار ندهد مبلغی معادل مال الاجاره سه سال مورد اجاره بمستأجر بپردازد مگر آنکه ثابت کند عدم استفاده او در مدت یک سال در اثر قوه قاهره بوده و در اینصورت دادگاه سند پرداخت را ابطال خواهد کرد.

تبصره ۴ - تخلیه مدارسی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ تأسیس یافته جز در ایام تعطیل تابستان جایز نخواهد بود مگر در مورد عدم پرداخت مرتب مال الاجاره

فصل پنجم - حق کسب و پیشه یا تجارت

ماده نهم - علاوه بر موارد مذکور در ماده هشتم راجع به تخلیه در موارد زیر درخواست تخلیه محل کسب و پیشه تجارت از دادگاه جایز است :

- ۱ - تخلیه بمنظور احداث ساختمان جدید.
- ۲ - تخلیه بمنظور احتیاج شخصی برای کسب و پیشه یا تجارت موجر بشرط

فوااین

استفاده شخصی موجر دادگاه با توجه بمقررات این قانون نسبت بحقوق کسب و پیشه یا تجارت حکم خواهد بود.

تبصره ۱ - در صورتیکه مالک ملکی را برای ساختمان تخلیه نماید مکلف است تا ششماه ساختمان را شروع نماید و در این فاصله نیز حق کسب و پیشه یا تجارت در آن محل را ندارد.

تبصره ۲ - در موردیکه یکی از علل مذکور در این ماده حکم بر تخلیه صادر میشود هرگاه در ملک ساختمانی متناسب با کسب و پیشه یا تجارت مستأجر سابق احداث شود مستأجر سابق حق تقدم در اجاره را خواهد داشت مشروط بر اینکه موقع خروج از ملک نظر خود را بوسیله اظهارنامه بمالک اعلام کرده باشد در اینصورت مالک بوسیله اظهارنامه موقعی را که ساختمان برای استفاده مستأجر حاضر خواهد شد باو اطلاع داده و شرایط اجاره و میزان مال الاجاره را در اظهارنامه ذکر می نماید و مستأجر میتواند در جواب همین اظهارنامه صریحاً رد یا قبول خود را اعلام دارد و در صورت قبول مستأجر مبلغی را که بعنوان حقوق کسب و پیشه یا تجارت دریافت داشته در صندوق دادگستری ظرف ده روز سپرده و با ارائه نسخه اظهارنامه و قبض سپرده بدفترخانه نزدیک بمحل مستغل تقاضای تنظیم اجاره نامه را میکند.

تبصره ۳ - هرگاه مستأجر محل پیشه و کسب یا تجارت مانع مالک از تعمیرات ضروری شود این اختلاف بدادگاه بخش محل وقوع ملک ارجاع میشود و رسیدگی بموضوع خارج از نوبت بعمل خواهد آمد.

ماده دهم - دادگاه پیش از رسیدگی بدعوی بطرفین تکلیف سازش با ارجاع بدائوری مینماید و در صورت عدم سازش و عدم تراضی بدائوری دادگاه رسیدگی و حکم مقتضی صادر خواهد کرد.

ماده یازدهم - میزان حقوق کسب و پیشه یا تجارت با توجه به موضوعات زیر از طرف دادگاه تعیین میشود:

- ۱ - موقعیت و مرغوبیت محل کسب و پیشه و یا تجارت.
- ۲ - شرایط و کیفیات اجاره از لحاظ مزایائی که در عقد اجاره برای موجر یا مستأجر منظور گردیده است.
- ۳ - طول مدت اشتغال مستأجر بکسب و پیشه یا تجارت در مورد اجاره و حسن شهرت او که در معروفیت محل مزبور مؤثر افتاده است.
- ۴ - وضع محل اجاره از نظر نوع بنا.
- ۵ - مخارجی که مستأجر بمنظور آماده نمودن محل مزبور از حیث قفسه بندی و تهیه اشیاء مورد لزوم و سایر تزئینات داخلی متحمل گردیده است.
- ۶ - نوع کسب و پیشه یا تجارت مستأجر.

فصل ششم - طرز رسیدگی

ماده دوازدهم - رسیدگی بدعای ناشی از این قانون جز در مواردی که در این

قوانین

قانون تصریح شده از حیث صلاحیت و تشریفات رسیدگی طبق قانون آئین دادرسی مدنی و سایر قوانین مربوط بعمل خواهد آمد احکام صادره فقط قابل پژوهش است.

تبصره - در مورد اطاقهای استیجاری حکم دادگاه بخش قطعی و لازم الاجراء است ماده سیزدهم - دادگاه در مورد اختلاف موجر و مستاجر نسبت به میزان مال الاجاره و یا شرایط آن باید برای تعیین اجاره بها با تحقیق در عواملی که بموجب آن میتوان میزان اجاره بها را تشخیص داد و یا با ارجاع امر بکارشناس میزان اجاره بها را بنرخ عادلانه روز تعیین نماید و نسبت بشرط اجاره اگر اجاره نامه تنظیم شده باشد شرایط را مطابق همان اجاره نامه سابق و الا طبق شروط متعارفه در اجاره نامه ها تعیین کند.

ماده چهاردهم - در تمام مدتی که دادرسی در جریان است مستاجر باید طبق ماده پنجم این قانون و شرایط قبلی مال الاجاره را بپردازد و از تاریخ حکم قطعی دادگاه طرفین مکلفند ظرف یکماه بترتیب مقرر در حکم دادگاه اجاره نامه تنظیم کنند.

چنانچه ظرف مدت مقرر در حکم اجاره نامه تنظیم نشود بتقاضای یکی از طرفین دفتر دادگاه رونوشت رأی را جهت ثبت آن حکم بدفتر اسناد رسمی ابلاغ و به طرفین اخطار میکند که در روز و ساعت معین برای امضاء اجاره نامه در دفترخانه حضور بهرسانند.

چنانچه موجر حاضر بامضای اجاره نامه نشود نماینده دادستان اجاره نامه را بمدت یکسال از طرف موجر ممتنع امضاء خواهد کرد و اگر مستاجر تا ده روز برای امضاء اجاره نامه حاضر نشود بتقاضای موجر همان دادگاه دستور تخلیه عین مستاجر را صادر مینماید.

ماده پانزدهم - وزارت دادگستری از بین کارشناسان رسمی عدلای را بمنظور اجراء مقررات این قانون در هر سال انتخاب و بدادگاهها معرفی مینماید.

طرز تعیین و شرایط و میزان حق الزحمه کارشناسان بموجب آئین نامه ای است که وزارت دادگستری تنظیم و بموقع اجراء میگذارد.

ماده شانزدهم - در مواردیکه حکم بر تخلیه صادر میشود دادگاه در حکم خود و بر حسب مورد مهلتی که از ده روز کمتر و از دو ماه تجاوز نخواهد کرد برای تخلیه تعیین مینماید.

فصل هفتم - مواد مختلفه

ماده هفدهم - حق کسب و پیشه یا تجارت بمستاجر همان محل اختصاص دارد و از تاریخ اجراء این قانون انتقال آن بمستاجر جدید فقط با تنظیم سند رسمی قانونی شناخته میشود.

ماده هیجدهم - مستاجر محل کسب و پیشه یا تجارت نمیتواند محل مزبور را بغیر انتقال دهد مشروط بر اینکه اولاً مستاجر جدید بهمان کسب و پیشه و یا تجارت مشغول شود که در اجاره نامه قید گردیده و ثانیاً مدت اجاره جدید از بقیه مدت اجاره اصلی تجاوز ننماید.

فوالین

مستأجریکه میخواهد محل کسب و پیشه یا تجارت را بدیگری به طریق فوق انتقال دهد باید بوسیله اظهارنامه موجر را بهمان دفترخانه اسناد رسمی که اجاره نامه اصلی را تنظیم نموده برای روز و ساعت معین جهت شرکت در تنظیم اجاره نامه دعوت نماید فاصله بین روز وصول دعوت نامه و روز موعد نباید کمتر از سه روز باشد.

چنانچه موجر یا نماینده قانونی او در وقت مقرر حاضر نشد سند انتقال از طرف دفترخانه تنظیم و مراتب در آن تذکر داده خواهد شد.

در صورتی که مالک به انتقال محل کسب و پیشه یا تجارت رضایت ندهد مستأجر سابق و جدید متضامناً مسئول پرداخت مال الاجاره خواهند بود.

تبصره - در مورد محل کسب و پیشه یا تجارت در صورت سلب حق انتقال بغیر در اجاره نامه هر گاه مستأجر بخواهد منافع مورد اجاره را بدیگری انتقال دهد و مالک راضی باین انتقال نباشد باید طبق موازین این قانون بمستأجر در مقابل تخلیه مورد اجاره حق کسب و پیشه یا تجارت پردازد.

ماده نوزدهم - انتقال اجاره از طرف مستأجر محل کسب و پیشه یا تجارت به دیگری برای کسب و پیشه یا تجارت بغیر از آنچه که در اجاره نامه مجاز است منوط بموافقت کتبی مالک میباشد.

ماده بیستم - موجر در موقع تجدید اجاره می تواند با مستأجر جزء مستغلات طرف اجاره واقع شده و قسمتی از مورد اجاره را که در تصرف مستأجرین جزء است بخود آنها اجاره دهد.

ماده بیست و یکم - در صورت فوت مستأجر ورثه او مجتمعاً حق استفاده از مورد اجاره را با همان مال الاجاره اجاره نامه مورث و همچنین حق درخواست تنظیم اجاره نامه را مجتمعاً خواهند داشت و هر یک از آنان که مال الاجاره را پردازد موجب برائت ذمه سایرین در مقابل موجر خواهد بود.

ماده بیست و دوم - تعمیرات کلی مورد اجاره که مربوط به اصل بنا و جلوگیری از انهدام آن میباشد بعهد موجر و تعمیرات جزئی که مربوط به بهتر استفاده کردن مستأجر از مورد اجاره است بعهد مستأجر میباشد.

تبصره ۱ - در صورتیکه بین موجر و مستأجر محل سکونت راجع به تعمیرات جزئی و کلی اختلافاتی حاصل شود حل اختلاف با دادگاه بخش خواهد بود.

تبصره ۲ - در صورتیکه موجر حاضر به انجام تعمیرات کلی نباشد بمستأجر اجاره داده خواهد شد تعمیرات کلی را که دادگاه رأی داده انجام و بحساب موجر بگذارد. مشروط بر آنکه مبلغ آن از ششماه اجاره زیادتر نشود.

ماده بیست و سوم - کلیه پرونده هائیکه در هیئت های کمیسیون های بدوی مال الاجاره ها موجود بوده و منتهی بصدور حکم قطعی نشده باشد با رعایت صلاحیت بدادگاه های بخش یا شهرستان و پرونده هائیکه در هیئت های تجدیدنظر مطرح است بمراجع پژوهشی صلاحیتدار

قوانین

از طرف اداره ثبت اسناد و املاک ارجاع میگردد تا طبق مقررات این قانون رسیدگی ورأی مقتضی صادر شود و همچنین آرائیکه هیئتها یا کمیسیونهای بدوی قبل از اجرای این قانون صادر کرده و قابل تجدید نظر باشند ظرف ده روز پس از ابلاغ در دادگاههای صلاحیتدار قابل رسیدگی پژوهشی میباشد.

تبصره ۱ - در مورد پروندههای مربوط بمحل کسب و پیشه یا تجارت که قبل از اجراء اینقانون حکم قطعی بر تخلیه صادر و مستند حکم سازش نباشد اگر حکم اجراء نگردیده و همچنین نسبت باوراق اجرائیه که از طرف دفاتر اسناد رسمی بر تخلیه محل کسب و پیشه یا تجارت صادر شده و هنوز بموقع اجراء گذاشته نشده است بتقاضای یکی از طرفین دادگاه بخش موضوع را بدآوری ارجاع میکند تا داور یا توجه بمقررات اینقانون حق کسب و پیشه یا تجارت مستأجرا تعیین نماید و پس از پرداخت آن از طرف مالک دستوراجرای حکم یا ورقه اجرائیه از طرف دادگاه صادر میشود. رأی داور در اینموضوع قطعی و غیرقابل اعتراض است.

تبصره ۲ - در کلیه مواردیکه از طرف دادگاه امر ارجاع بدآوری میشود هر یک از طرفین که داور اختصاصی خود را معین مینماید مکلف است قبولی کتبی او را ظرف یک هفته بدادگاه تقدیم نماید و در صورت عدم تسلیم قبولی کتبی داور مزبور و یا عدم معرفی شخص دیگری که دآوری اختصاصی مشارالیه را کتباً قبول کرده باشد در حکم مستمع محسوب میشود و دادگاه بقید قرعه داور اختصاصی او را معین مینماید.

ماده بیست و چهارم - کلیه طرق مستقیم یا غیرمستقیمی که طرفین بمنظور جلوگیری از اجرای مقررات این قانون اتخاذ نمایند پس از اثبات بلااثر و باطل اعلام خواهد شد.

ماده بیست و پنجم - این قانون در نقاطی اجرا خواهد شد که تا کنون مشمول آئین نامه تعدیل مال الاجاره بوده و یا وزارت دادگستری لزوم اجراء آنرا اعلان نماید و در سایر نقاط روابط موجر و مستأجر بر اساس مقررات و قوانین عمومی خواهد بود. ماده بیست و ششم - از تاریخ اجرای این قانون آئین نامه تعدیل مال الاجاره مستغلات مصوب ۱۳۳۴ر۷ر۲۵ و ماده ۶۶۷ قانون آئین دادرسی مدنی و سایر مقررات و قوانینی که با این قانون مغایرت داشته باشد ملغی است.

ماده بیست و هفتم - وزارت دادگستری مأمور اجرای این قانون میباشد.

بموجب قانون اجازه اجراء لوایح پیشنهادی وزیر فعلی دادگستری پس از تصویب کمیسیون مشترك قوانین دادگستری مجلسین مصوب هفتم بهمن ماه ۱۳۳۸ لایحه فوق در دهم خرداد ماه ۱۳۳۹ بتصویب کمیسیون مشترك دادگستری مجلسین رسیده قابل اجراء میباشد.

رئیس مجلس سنا - محسن صدر

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است.

نخست وزیر

فرمان همایونی دائر باجرای قانون اجازه دریافت مبلغ چهارصد میلیون ریال وام از بانک ملی ایران جهت تکمیل ساختمان‌های نیمه‌تمام وزارت جنگ و قانون مزبور که بتصویب مجلسین سنا و شورایملی رسیده ذیلاً ابلاغ میگردد:

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

(محل صحنه مبارک همایونی)

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم:
 ماده اول - قانون اجازه دریافت مبلغ چهارصد میلیون ریال وام از بانک ملی ایران جهت تکمیل ساختمانهای نیمه تمام وزارت جنگ که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.
 ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.

بتاریخ سیام خرداد ماه ۱۳۳۹

قانون اجازه دریافت مبلغ چهارصد میلیون ریال وام

از بانک ملی ایران جهت تکمیل ساختمانهای نیمه تمام وزارت جنگ

ماده واحده - بوزارت جنگ اجازه داده میشود که معادل چهارصد میلیون ریال برای تکمیل ساختمانهای نیمه تمام ارتش از بانک ملی بصورت وام دریافت و از بودجه سال ۱۳۴۰ ببعد در ظرف مدت چهار سال مسترد دارد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز شنبه بیست و یکم خرداد ماه هزار و سیصد و سی و نه شمسی بتصویب مجلسین سنا رسیده است. رئیس مجلس سنا - محسن صدر اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است. نخست وزیر

فرمان همایونی دائر باجرای قانون راجع با اجازه پرداخت مبلغ ششصد لیره انگلیسی سالانه بدانشگاه کمبریج انگلستان پیاس خدمات پروفیسورادوارد برون که بتصویب مجلسین سنا و شورایملی رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد:

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

(محل صحنه مبارک همایونی)

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم:

قوانین

ماده اول - قانون راجع با اجازه پرداخت مبلغ ششصد لیره انگلیسی سالانه بدانشگاه کمبریج پیاس خدمات پروفیسور ادوارد برون که بتصویب مجلسین سنا و شورایملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجراء گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجراء اینقانون هستند

بتاریخ بیست و پنجم خرداد ماه ۱۳۲۹

قانون راجع با اجازه پرداخت مبلغ ششصد لیره انگلیسی سالانه بدانشگاه کمبریج پیاس خدمات پروفیسور ادوارد برون

ماده واحده - وزارت فرهنگ مجاز است پیاس خدمات مرحوم پروفیسور ادوارد برون از سال ۱۳۲۹ بعد هر ساله مبلغ ششصد لیره انگلیسی در اختیار دانشگاه کمبریج انگلستان بگذارد تا یکی از علاقمندان به ادبیات فارسی و فرهنگ ایران که در آن دانشگاه با هدایت و صلاحدید استادان مربوط بطور مستمر بتحقیق و تتبع در موضوع زبان فارسی و فرهنگ ایران مشغول گردد پرداخته شود.

شرایط اعطای کمک خرج مذکور از طرف دانشگاه کمبریج باطلاع وزارت فرهنگ ایران معین و طبق آئین نامه مصوب دانشگاه مزبور اجراء خواهد شد.

قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده است پس از اظهار ملاحظات مجلس سنا در جلسه سه شنبه هفدهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و نه بتصویب مجلس شورای ملی رسید .
رئیس مجلس شورایملی - رضا حکمت
اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است .
نخست وزیر

تاریخ ۳۹/۴/۱۱

شماره ۱۰۶۸۸

وزارت راه

فرمان همایونی دائر باجرای قانون اجازه تمدید مدت استخدام آقای مهندس پل فورل تبعه کشور فرانسه بمدت یکسال وقانون مزبور که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده ذیلاً ابلاغ میگردد :

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم:

ماده اول - قانون اجازه تمدید مدت استخدام مهندس پل فورل تبعه کشور فرانسه بمدت یکسال که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجراء گذاشته شود .

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجراء این قانون هستند .

بتاریخ بیست و هشتم خرداد ماه ۱۳۲۹ .

قانون اجازه تمدید مدت استخدام آقای مهندس پل فورل تبعه کشور فرانسه بمدت یکسال

ماده واحده - به وزارت راه اجازه داده میشود قرارداد استخدامی آقای پل فورل مهندس دیپلمه تبعه دولت فرانسه را برای مدت یکسال دیگر به عنوان کارشناس نگهداری خطوط راه آهن به طریق مکانیکی تمدید نماید.

حقوق آقای مهندس پل فورل در مدت مزبور ماهی شصت هزار ریال با معافیت از پرداخت مالیات و صدی سه بهداشت و فرهنگ خواهد بود.

قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز هیجدهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و نه شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است.

رئیس مجلس سنا - محسن صدر

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است. نخست وزیر

تاریخ ۳۹/۴/۱۱

شماره ۱۰۶۷۸

وزارت دارائی

فرمان همایونی دائر با اجرای قانون مربوط با اجازه تحصیل تا معادل ۲۷ میلیون دلار اعتبار از کنسرسیوم مقاطعه کاران فرانسه و قانون مزبور که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده ذیلاً ابلاغ میگردد:

با تأییدات خداوند متعال
ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم:
ماده اول - قانون اجازه تحصیل تا معادل ۲۷ میلیون دلار اعتبار از کنسرسیوم و مقاطعه کاران فرانسوی که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.

بتاریخ بیست و هشتم خرداد ماه ۱۳۳۹

قانون اجازه تحصیل تا معادل ۲۷ میلیون دلار

اعتبار کنسرسیوم مقاطعه کاران فرانسوی

ماده واحده - نظر بقسمت اخیر ماده واحده قانون راجع باصلاح قانون سدهای لار و لتیان مصوب ۲۸ بهمن ماه ۱۳۳۸ بدولت اجازه داده میشود بمنظور قراردادی که با کنسرسیوم مقاطعه کاران فرانسوی مرکب از شرکت های کامپنون برنار - بیتاردرا گازوتر او یوبلیک تنظیم شده تا معادل بیست و هفت میلیون دلار از مؤسسات فوق الذکر تحصیل اعتبار نماید.

قوانین

قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز شنبه بیست و یکم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و نه شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است.

رئیس مجلس سنا - محسن صدر

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است.

نخست وزیر

نقل از شماره ۴۴۸۹ - ۲۳/۴/۳۹ روزنامه رسمی

وزارت جنگ

فرمان همایونی دائر با اجرای قانون مربوط بارتقاء درجه سرجوخه های ارتش بگروهان سومی که بتصویب مجلسین سنا و شوراییلی رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد.

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم :

ماده اول - قانون مربوط بارتقاء درجه سرجوخه های ارتش بگروهان سومی

که بتصویب سنا و شوراییلی مجلسین رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.

بتاریخ بیست و پنجم خرداد ماه ۱۳۳۹

قانون مربوط بارتقاء درجه سرجوخه های ارتش بگروهان سومی

ماده واحده - وزارت جنگ میتواند سرجوخه های کادر ثابت ارتش را که قبل

از تصویب قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی (مصوب سی ام مرداد ماه ۱۳۳۶)

استخدام شده اند در صورت ابراز شایستگی بدون طی دوره آموزشگاه گروهانی بدرجه

گروهان سومی مفتخر نماید.

درمورد این قبیل افراد حداقل مدت توقف درجات از سرجوخگی تا گروهان

دومی (داخل) بمیزان یک برابر و نیم مدت های مذکور در ماده ۳۲ قانون ناسبرده

خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز دوشنبه شانزدهم خرداد ماه

هزار و سیصد و سی و نه شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است.

رئیس مجلس سنا - محسن صدر

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است.

نخست وزیر

وزارت گمرکات و انحصارات

فرمان همایونی دائر با اجرای قانون اصلاح سازمان پلیس گمرک بنگهبانی و انتظامی و قانون مزبور که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده ذیلاً ابلاغ میگردد.

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم :

ماده اول - قانون اصلاح عنوان سازمان پلیس گمرک بنگهبانی و انتظامی که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.
ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.

بتاریخ بیست و هشتم خرداد ماه ۱۳۳۹

قانون اصلاح عنوان سازمان پلیس گمرک بنگهبانی و انتظامی

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون نام اداره پلیس گمرک مندرجه در قانون تأسیس پلیس گمرک ایران مصوب ۹ مرداد ماه ۱۳۳۶ باذاره نگهبانی و انتظامی وزارت گمرکات و انحصارات تبدیل میشود.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز شنبه بیست و یکم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و نه شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است.

رئیس مجلس سنا - محسن صدر

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است.

نخست وزیر

وزارت فرهنگ

فرمان همایونی دائر با اجرای قانون مربوط به تربیت متصدیان آزمایشگاه برای دانشکده‌های شهرستانها و دانشسرای عالی که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد :

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم :

ماده اول - قانون مربوط به تربیت متصدیان آزمایشگاه برای دانشکده‌های

قوالین

شهرستانها و دانشسرایعالی که بتصویب مجلسین سنا و شورایملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.

بتاریخ بیست و پنجم خرداد ماه ۱۳۲۹

قانون مربوط به تربیت متصدیان آزمایشگاه برای دانشکده‌های شهرستانها و دانشسرایعالی

ماده ۱ - برای تربیت عده‌ای متصدیان کمک آزمایشگاه برای دانشکده‌های شهرستانها و دانشسرایعالی بوزارت فرهنگ اجازه داده میشود که هر سال عده‌ای فارغ التحصیلان رشته‌های دوره کامل متوسطه ریاضی یا طبیعی را برای تحصیل و تخصص در رشته امور مربوط بازمایشگاه طبق آئین نامه مخصوصیکه از طرف مؤسسات مذکور پیشنهاد خواهد شد و بتصویب وزارت فرهنگ خواهد رسید از طریق مسابقه انتخاب نموده بخارجه اعزام یابد.

ماده ۲ - تمام هزینه دانشجویان فوق از طرف دانشکده مربوط و دانشسرایعالی پرداخت میشود و دانشجویان موظفند پس از بازگشت لااقل دو برابر مدت تحصیل در همان مؤسسه خدمت کنند حداکثر مدت تحصیل برای این قبیل دانشجویان نباید از چهار سال تجاوز نماید.

تبصره - کسانیکه تحصیلات موضوع این قانون را با تصویب یکی از دانشکده‌های شهرستانها و دانشسرایعالی بهزینه خود انجام دهند بشرط اشتغال در مؤسسات مربوط از مزایای این قانون استفاده خواهند کرد.

ماده ۳ - داوطلبان قبل از عزیمت بخارجه ضمانت رسمی خواهند سپرد که اگر از شرایط فوق تخطی کنند یا تحصیلات خود را ناتمام گذارند یا حاضر به مراجعت بایران نشوند و یا بایران مراجعت نموده و تمام مدت خدمت موظف را انجام ندهند دو برابر مخارجی را که دانشکده در مورد ایشان متحمل شده است تقدماً بآن مؤسسه بپردازند.

ماده ۴ - فارغ التحصیلان مشمول این قانون که ارزش آخرین مدرک تحصیلی ایشان برابر با لیسانس شناخته شود با پایه سه پزشکی دومی و آنانکه ارزش آخرین مدرک تحصیلاتشان مافوق متوسطه و مادون لیسانس شناخته شود با پایه دو پزشکی دومی استخدام خواهند شد.

قانون فوق که مشتمل بر چهار ماده و یک تبصره است پس از تصویب مجلس سنا در جلسه سه شنبه هفدهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و نه بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است. نخست وزیر

وزارت دارائی

فرمان همایونی دائر با اجرای قانون راجع به قانون مالیات بردرآمد که بموجب قانون اعطاء اختیار بکمیسیون مشترک دارائی مجلسین در مورد اصلاحات مالیاتی که بتصویب کمیسیونهای مزبور رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد:

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صبحه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم :
ماده اول - قانون اصلاح قانون مالیات بردرآمد که بتصویب کمیسیون مشترک دارائی مجلسین سنا و شورایملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.
ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.

بتاریخ اول تیرماه ۱۳۳۹

قانون اصلاح قانون مالیات بردرآمد

ماده ۱ - کلیه اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی که طبق قوانین مالیات بردرآمد مکلف پرداخت مالیات میباشند مؤدی مالیاتی نامیده خواهند شد.

ماده ۲ - وزارت دارائی میتواند هر سال مالیات بردرآمد کسبه و صنعتگران دستمزد بگیر را با توافق اصناف مربوطه مقطوعاً تعیین و دریافت نماید.

تبصره - بقایای مالیاتی این طبقه نیز مشمول این ماده خواهد بود.

ماده ۳ - کلیه مؤدیان مالیاتی اعم از حقیقی یا حقوقی باستثنای آنهاییکه طبق قوانین مربوطه مکلف بتسلیم اظهارنامه نیستند باید اظهارنامه مالیاتی خود را در ظرف چهار ماه اول هر سال (از فروردین تا آخر تیرماه) روی نمونه‌های مخصوص که از طرف وزارت دارائی تهیه و در دسترس عموم قرار خواهد گرفت تنظیم و پس از امضاء آنرا بدارائی محل تسلیم و مالیات متعلقه را پرداخت نمایند.

ماده ۴ - ادارات دارائی مکلفند هر سال اظهارنامه‌های تسلیمی مؤدیانرا تا نیمه اسفند همان سال رسیدگی نمایند. چنانچه دارائی در مدت مقرر نتواند باظهارنامه مؤدیان رسیدگی نماید، ویا واخواهی خود را بمؤدی ابلاغ کند در هر دو صورت مالیاتیکه مؤدی بضمیمه اظهارنامه تا قبل از پایان تیرماه پرداخت نموده قطعی تلقی شده و دارائی مکلف است تا آخر اسفندماه همان سال مفاصا حساب صادر و تسلیم مؤدی نماید.

ماده ۵ - هرگاه دارائی نسبت باظهارنامه تسلیمی از طرف مؤدی اعتراض داشته باشد بایستی مالیات مشخصه را تعیین و بمؤدی ابلاغ نماید. در صورتیکه مؤدی باین تشخیص تسلیم شود ویا اعتراض نکند مالیات مشخصه قطعی است و دارائی موظف است پس از وصول مالیات مفاصا حساب صادر و تسلیم مؤدی نماید.

قوانین

- ماده ۶ - در صورتیکه مؤدی بتشخیص دارائی که باید متکی بدلائل و قرائن باشد تسلیم نگردد مکلف است از تاریخ ابلاغ تشخیص ظرف بیست روز اعتراض خود را بدارائی ارسال دارد و چنانچه از تاریخ اعتراض ظرف یکماه نسبت بمیزان مالیات بین دارائی و مؤدی توافق نشود پرونده برای رسیدگی بکمیسیونهای مالیاتی فرستاده خواهد شد.
- ماده ۷ - کمیسیونهای مالیاتی مرکب خواهد بود از سه نفر بشرح زیر :
- ۱ - یک نفر از مأمورین عالیرتبه وزارت دارائی بانتخاب وزیر دارائی.
  - ۲ - یک نفر از طرف دیوان محاسبات بانتخاب رئیس دیوان مزبور.
  - ۳ - نفر سوم در صورتیکه مؤدی از طبقه بازرگان باشد از طرف اطاق بازرگانی یک نفر بازرگان معرفی میشود و در صورتیکه مؤدی بازرگان نبود و یا در محل اطاق بازرگانی نباشد شخص مؤدی نفر سوم را انتخاب خواهد نمود.
- تبصره - در مواردی که مؤدی نفر سوم را انتخاب مینماید باید قبولی کتبی او را بکمیسیون تسلیم نماید و در هر صورت اگر یک نفر از اعضاء کمیسیون در جلسه حاضر نشد دونفر دیگر رسیدگی کرده و رأی خواهند.
- ماده ۸ - آراء صادره از کمیسیونهای مالیاتی قطعی و لازم الاجرا است مگر در مورد پرونده هائیکه مبلغ رأی از پانصد هزار ریال تجاوز نماید.
- در اینصورت برای طرفین قابل تجدید نظر میباشد و همچنین در صورتیکه مبلغ رأی از پانصد هزار ریال کمتر باشد چنانچه ما به التفاوت بین مالیات تشخیص شده از طرف کمیسیون و مبلغی که مورد تصدیق مؤدی یا مطالبه دارائی است از ۵۰ درصد تجاوز نماید نیز قابل تجدید نظر میباشد.
- ماده ۹ - در مورد آرائی که قابل تجدید نظر است مؤدی و یا دارائی میتواند ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ رأی کمیسیون مالیاتی اعتراض نماید.
- کمیسیون عالی مالیاتی مرکب است از :
- استاندار یا فرماندار محل.
  - دادستان یا رئیس دادگستری محل.
  - مدیر کل وصول یا پیشکار یا رئیس دارائی محل.
- تبصره ۱ - در صورتیکه مبلغ مورد رأی کمیسیون از پانصد هزار ریال تجاوز نماید رسیدگی باعتراض مؤدیان در کمیسیون عالی مالیاتی مشروط باین است که مؤدی ظرف سی روز از تاریخ ابلاغ رأی تأمین معادل مبلغ رأی صادره بدارائی محل بدهد در غیر اینصورت رأی صادره برای مؤدی قطعی و لازم الاجرا است.
- تبصره ۲ - مرجع رسیدگی بکلیه شکایات ناشی از اقدامات اجرایی کمیسیون عالی مالیاتی خواهد بود.
- تبصره ۳ - زیان دیر کرد از تاریخ قطعیت مالیات محاسبه خواهد شد.
- ماده ۱۰ - درباره مؤدیانی که در موعد مقرر در این قانون اظهارنامه مالیاتی خود را تسلیم ننمایند و طبق قانون ۲۸/۱۲/۲۱ برای آنان جرائمی در نظر گرفته شده دارائی مکلف است مالیات این طبقه مؤدیان را بر اساس قرائن و امارات رأیاً تشخیص

قوانین

داده و بمؤدی ابلاغ نماید و چنانچه مؤدی نسبت بتشخیص دارائی تسلیم نباشد میتواند ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ اعتراض خود را تسلیم دارائی نماید.

ماده ۱۱ - پرونده های مالیاتی که تا تاریخ اجرای این قانون در کمیسیونهای بدوی و تجدید نظر و پرونده های معوقه مالیات برارث موضوع تبصره ۲ ماده ۷ قانون مالیات برارث مصوب اسفند ماه ۳۳۰ و طبقه بندی پزشکان و کمیسیون موضوع تبصره ۱۱ ماده ۱۰ املاک مزروعی و کمیسیونهای حل اختلاف مستغلاتی و امثال آن مطرح بوده است و منتهی بصدور رأی نگردیده بکمیسیونهای مالیاتی موضوع این قانون احاله خواهد شد. همچنین پرونده هاییکه در هیئت عالی حل اختلاف مالی و یا کمیسیونهای حل اختلاف موضوع ماده ۳۸ قانون مصوب فروردین ماه ۱۳۳۰ مطرح بوده است و منتهی بصدور رأی نگردیده بکمیسیون عالی مالیاتی احاله میگردد.

ماده ۱۲ - کلیه بخشودگیهای مالیاتی مصرحه در قوانین مالیاتی سالهای ۱۳۳۰ و ۱۳۳۷ و قانون اصلاحی مصوب ۱۳۳۷ بقوت خود باقی است.

ماده ۱۳ - وزیر دارائی میتواند در مورد شکایاتی که نسبت بآراء قطعی کمیسیونهای مالیاتی مبنی بر عدم رعایت قوانین موضوعه به استناد اسناد و مدارك قابل قبول از طرف مؤدیان برسد تجدید رسیدگی را بکمیسیون مالیاتی دیگری هم عرض کمیسیون صادرکننده رأی قطعی ارجاع نماید و رأی کمیسیون مزبور لازم الاجراء میباشد.

ماده ۱۴ - مراجع رسیدگی مذکور در این قانون جایگزین کلیه مراجعی است که در قانون مالیات بر درآمد مصوب فروردین ماه ۱۳۳۰ و قانون اصلاحی مصوب تیرماه ۱۳۳۷ و قانون مالیات برارث و نقل و انتقالات بلاعوض مصوب اسفند ماه ۱۳۲۰ برای رسیدگی باختلافات مالیاتی پیش بینی شده و کلیه مقررات مغایر این قانون ملغی است.

ماده ۱۵ - تبصره ۱۱ ماده ۱۰ قانون مالیات بر درآمد مصوب فروردین ماه ۱۳۳۰ لغو میشود.

لایحه قانونی فوق که مشتمل بر یازده ماده و در تاریخ ۲۴/۳/۳۹ بتصویب کمیسیونهای مشترك دارائی مجلسین رسیده است (بموجب قانون اصلاحات مالیاتی) قابل اجرا میباشد.

رئیس مجلس سنا

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است

نخست وزیر

۳۹/۴/۱۱

شماره ۱۰۶۹۶

وزارت دارائی

فرمان همایونی دائر با اجرای قانون اجازه عضویت دولت شاهنشاهی ایران در مؤسسه بین المللی توسعه و قانون مزبور که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد :

قوانین

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک ملوکانه

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم.
ماده اول - قانون اجازه عضویت دولت شاهنشاهی ایران در مؤسسه بین‌المللی توسعه که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.
بتاریخ بیست و هشتم خردادماه ۱۳۳۹

قانون اجازه عضویت دولت شاهنشاهی ایران

در مؤسسه بین‌المللی توسعه

ماده واحده - الف - دولت مجاز است سندی را که حاکی از پذیرفتن اساسنامه مؤسسه بین‌المللی توسعه و قبول عضویت دولت شاهنشاهی در مؤسسه مزبور باشد امضاء نموده و بیانک بین المللی ترمیم و توسعه که تشکیل دهنده مؤسسه نامبرده می باشد تسلیم نماید.

ب - رابط بین دولت شاهنشاهی و مؤسسه فوق‌الذکر بانک ملی ایران خواهد بود.
ج - سهمیه کشور شاهنشاهی در سرمایه مؤسسه بر طبق صورت ضمیمه آخر اساسنامه مؤسسه چهار میلیون و پانصد و چهل هزار دلار است - قسمت نشر اسکناس بانک ملی ایران (هیئت نظارت اندوخته اسکناس) مجاز است بر طبق مقررات ماده دوم اساسنامه مؤسسه ده درصد از کل سهمیه مزبور را که باید بطلا و یا ارز قابل تبدیل بطلا پرداخت شود از محل طلا و یا ارز پشتوانه پرداخت نموده و سند یارسیدی را که از مؤسسه دریافت میکند جزو پشتوانه محسوب دارد.

همچنین قسمت نشر اسکناس بانک ملی ایران (هیئت نظارت اندوخته اسکناس) مجاز است نود درصد باقیمانده سرمایه را بریال در اختیار مؤسسه قرار داده و سفته های دولت را که از این بابت دریافت میدارد جزو پشتوانه اسکناس محسوب دارد.

مادام که مؤسسه احتیاج بدریافت ریال نقد نداشته باشد دولت میتواند از این بابت سفته عندالمطالبه بمؤسسه تسلیم کند.

چنانچه در آینده طلا و ارز و یاریال های پرداخت شده مسترد گردد عیناً بقسمت نشر اسکناس بانک ملی ایران تحویل خواهد گردید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز شنبه بیست و یکم خرداد ماه ۱۳۳۹ شمسی باسن اساسنامه بتصویب مجلس سنا رسیده است.

رئیس مجلس سنا - محسن صدر

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است. نخست وزیر

آئین نامه راجع باصلاح ماده ۱۹ آئین نامه اصلاحی قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات

ماده ۱۹ - آئین نامه اصلاحی قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات مصوب اردیبهشت ماه ۳۷ بشرح زیر اصلاح میشود :

ماده ۱۹ - درمواردیکه صاحب علامت یا قائم مقام قانونی او استفاده از آن را بدیگری اجازه دهد این اجازه در صورتی معتبر خواهد بود که اجازه نامه مربوط به آن درایران بثبت رسیده باشد.

درمواردیکه اجازه استفاده ازعلامت تجارتي به اسضای صاحب علامت و استفاده کننده رسیده باشد ثبت اجازه نامه مزبور باتقاضای کتبی صاحب علامت یا نماینده مجاز او و یا استفاده کننده صورت خواهد گرفت. وزیر دادگستری - دکتر محمد علی هدایتی

۳۸/۴/۲۷

نقل از شماره ۴۴۹۲ روزنامه رسمی

سازمان برنامه

اساسنامه سازمان آب و برق خوزستان که بتصویب کمیسیون مشترك برنامه مجلسین رسیده و قابل اجراء میباشد ذیلاً ابلاغ میگردد :

سازمان آب و برق خوزستان

ماده ۱ - برای اجراء مقاصد مشروح زیر :

الف - عملیات عمرانی مربوط به آبیاری در مناطقی که از آب رودخانه های کرخه - دز - کارون - هندیجان و جراحی مشروب خواهد شد متضمن احداث سد و آب بند و ایجاد شبکه توزیع آب و توسعه آن و همچنین اجراء طرحهای مربوط بایجاد و توسعه برق و انتقال آن در خوزستان و مناطقی که انتقال برق بآن مناطق از نظر اقتصادی و فنی صحیح باشد.

ب - اداره و بهره برداری از تأسیساتی که بر اثر اجراء طرحهای مذکور فوق ایجاد خواهد گردید.

ج - اتخاذ طریقه های جدید فنی برای پیشرفت و توسعه کشاورزی و حداکثر استفاده از منابع موجود.

راهنمایی و تشویق مالکین و زارعین برای بهبود وضع کشاورزی و همچنین آشنا ساختن آنها بسایر عواملی که موجب ازدیاد تولید و بهره برداری بیشتر از منابع میباشد مانند کشاورزی مکانیزه و استفاده از کود شیمیائی و انتخاب نوع زراعت و نوع بذر و همچنین تثبیت حقوق و وضع زارعین.

د - ترویج استفاده از نیروی برق در صنایع و شهرها. و ایجاد امکانات استفاده برق برای تأسیسات صنعتی و افراد بنازلترین قیمتی که با اصول صحیح فنی و مالی و بازرگانی منطبق باشد.

قوانین

- سازمانی بنام « سازمان آب و برق » خوزستان برای مدت نامحدود تشکیل و بر طبق مقررات این اساسنامه اداره خواهد گردید و تشکیلات شرکت گاز و برق خوزستان و واحدهای مربوطه با تمام وظایف و تشکیلات و اختیارات و اعتبارات و دارائیهای خود ضمیمه سازمان مزبور خواهد شد.
- ماده ۲ - سازمان آب و برق خوزستان دارای شخصیت حقوقی بوده و مراکز اداری آن در اهواز (یا هر محل دیگری که بنا بر احتیاج از طرف رئیس سازمان معین شود) و منطقه عملیاتی در مناطق مذکور در بند (الف) ماده (۱) خواهد بود و میتواند در سایر نقاط دفتر یا شعب یا نمایندگی بنا بر احتیاج داشته باشد.
- ماده ۳ - سازمان آب و برق خوزستان دارای استقلال مالی بوده و در حدود اعتبارات مصوب میتواند هر گونه قراردادی که برای اجراء مقاصد مذکور در ماده (۱) لازم بداند منعقد کند.
- ماده ۴ - سازمان آب و برق خوزستان میتواند کلیه اقدامات قانونی را که جهت پیشرفت مقاصد مذکور در ماده ۱ لازم و یا مناسب بداند انجام دهد این اختیارات بدون اینکه منحصر و محدود بموارد مذکور زیر باشد عبارتست از:
- الف - حق اداره و کنترل رودخانه‌های پنجگانه مذکور در بند الف ماده (۱) و تنظیم آب انهار حق اعطاء اجازه برای احداث تأسیسات جدید یا تغییر در تأسیسات موجود در مسیر آبهای آن مناطق در حدود مقررات مملکتی.
- تبصره - حقوق مکتسبه افراد و مؤسسات خصوصی محترم و محفوظ خواهد بود ولی از تاریخ تصویب این اساسنامه هیچگونه مستحقات جدید مربوط بامور آبیاری بدون موافقت سازمان آب و برق خوزستان نباید در آن منطقه بوجود آید. طرز تحصیل اجازه و شرایط آن طبق آئین نامه سازمان تعیین خواهد گردید.
- ب - مبادرت بفعالتهای تولیدی و تأسیساتی و بهره‌برداری از طرحها.
- ج - حق تولید و انتقال و فروش و واگذاری نیروی برق و تعیین نرخ آن و وصول بهای برق.
- د - حق توزیع و فروش و واگذاری آب و همچنین تعیین آب بها و هزینه‌های دیگر و وصول آنها بمنظور استهلاك هزینه و سرمایه تأسیساتی.
- ه - سازمان آب و برق خوزستان بمنظور تثبیت وضع مالکیت باید در صورتیکه ادارات ثبت اسلاک برای روشن ساختن وضع مالکیت محل هر گونه مساعدت و توضیحی نسبت بحقوق مربوط بمالکیت و اراضی و آب بخواهند با آن ادارات نسبت بموضوعات مذکور مساعدت نماید.
- و - سازمان آب و برق خوزستان میتواند بنام خود هر گونه معامله‌ای انجام دهد و هر نوع قرارداد منعقد و اجراء کند و اسوال مورد نیاز را خریداری نماید و اقدام بتأمین شرکت و خرید سهام شرکتهای دیگر نماید و در بانکها حساب جاری افتتاح نماید و با اخذ تصمیمات کافی وام یا اعتبار بدهد و همچنین میتواند مطالبات و حقوق خود را وصول کند.

فوابن

ز - سازمان برای اجراء وظایف خود میتواند هر قسمت از اختیارات خود را که لازم بداند بمسئولیت خود بسایر مؤسسات دولتی یا غیر دولتی محول نماید.

ماده ۵ - سازمان آب و برق خوزستان تحت ریاست قائم مقام نخست وزیر در سازمان برنامه طبق اصول بازرگانی اداره خواهد شد و قائم مقام نخست وزیر در سازمان برنامه نماینده قانونی در مراجع قضائی و اداری بوده و میتواند بنام سازمان آب و برق خوزستان بر اشخاص حقیقی یا حقوقی اقامه دادخواهی نماید یا ازدعاوی مطروحه دفاع کند و در تمام مراحل قضائی و مراجع قانونی دارای کلیه اختیاراتی است که به مقتضای مورد پیش میآید و همچنین میتواند دعاوی مربوط را صلاحاً خاتمه دهد و اختلافات را بموجب قرارداد یا موافقت بدآوری ارجاع کند و داور اختصاصی سازمان سازمان را تعیین نماید و نسبت بداور مشترك تراضی نماید.

تصویب و امضاء قراردادها و همچنین استخدام کارمندان و متخصصین و تعیین شرایط استخدامی آنها و تصویب بودجه اداری و انتفاعی سازمان و تشکیلات اداری آن با قائم مقام نخست وزیر در سازمان برنامه است و او میتواند تمام یا قسمتی از اختیارات خود را بمدیر عامل با حق توکیل غیر تفویض کند و یا بنا بر پیشنهاد مدیر عامل وظایف و مسئولیت هر قسمت از تشکیلات اداری را تعیین و اختیارات متصدیان را معلوم نماید.

ماده ۶ - مدیر عامل برای مدت سه سال با حقوق و شرایط معین بنا بر پیشنهاد قائم مقام نخست وزیر در سازمان برنامه و تصویب نخست وزیر بعنوان مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان منصوب میگردد و مسئول حسن اداره سازمان میباشد.

ماده ۷ - مدیر عامل بنا بر وضع و حجم کارهای جاری با پیش بینی احتیاجات آینده تشکیلات اداری و فنی را تنظیم خواهد نمود و پس از تصویب قائم مقام نخست وزیر در سازمان برنامه بموقع اجراء خواهد گذارد و برای تکمیل کادر اداری و فنی مبادرت بآموزش فنی و مهارت های لازم و تخصصی که برای خدمات سازمان لازم است خواهد نمود تا بتدریج کارمندان ایرانی بتوانند اداره تأسیسات را عهده دار شوند.

ماده ۸ - سازمان آب و برق خوزستان میتواند متخصصین و کارمندان خارجی را برای مدت موقت با حقوق و شرایطی معین طبق مقررات فصل پنجم آئین نامه استخدام کند.

ماده ۹ - در هر مورد که سازمان برای اجراء وظایف محوله احتیاج بخريد زمین پیدا کند و یا برای اجراء عملیات و برنامه های مذکور در ماده ۱ احتیاج بحق عبور از اراضی غیرداشته باشد و یا بخواد خط انتقال نیرو یا مجری لوله های آب و امثال آنها از املاك اشخاص عبور دهد و با مالک و یا مالکین تراضی حاصل نشود میتواند با تعیین مقدار زمین با آب و تأسیسات و ابنیه مورد نیاز و تهیه نقشه (در مواردی که ممکن باشد) طبق ماده ۱۶ قانون برنامه عمرانی هفت ساله دوم و آئین نامه آن بوسیله سازمان برنامه و یا مستقیماً اقدام به خرید ملک یا تحصیل اجازه حق عبور (با پرداخت حق الارض) بنماید.

قوانین

ماده ۱۰ - در پایان هر سال از طرف قائم مقام نخست وزیر در سازمان برنامه حساب رسان و تمیزی برای رسیدگی به محاسبات سازمان تعیین خواهد شد که بکلیه دفاتر و اسناد و محاسبات رسیدگی نمایند و گزارش خود را برای قائم مقام نخست وزیر در سازمان برنامه ارسال دارند.

ماده ۱۱ - سازمان میتواند هر کس را که بدون داشتن حق یا اجازه و یا در خارج از انهار و شبکه آبیاری آب مصرف کند و یا از نیروی برق بدون رضایت سازمان استفاده نماید طبق مقررات قانون مجازات عمومی تعقیب نموده و خسارات خود را مطالبه نماید.

ماده ۱۲ - سازمان آب و برق خوزستان مطابق مقررات آئین نامه مصوب کمیسیونهای مشترک دادگستری و برنامه مسئول انجام وظایفی است که طبق این اساسنامه و آئین نامه مربوطه بمعهداش محول گردیده است.

اساسنامه فوق که مشتمل بر دوازده ماده و یک تبصره و در تاریخ ۳۹/۳/۲۹ بتصویب کمیسیون مشترک برنامه مجلسین رسیده است قابل اجرا میباشد.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

اصل اساسنامه در دفتر نخست وزیر است.

نخست وزیر

وزارت دادگستری
فرمان همایونی دائر با اجرای قانون راجع باصلاح و نسخ بعضی از مواد قانون جلوگیری از تصرف عدوانی و قانون مزبور که بتصویب کمیسیون مشترک مجلسین رسیده و بموجب قانون اجازه اجراء لوایح قابل اجرا میباشد ذیلاً ابلاغ میگردد.

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم :

ماده اول - قانون اصلاح و نسخ بعضی از مواد قانون جلوگیری از تصرف عدوانی که بتصویب کمیسیون مشترک دادگستری مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند

بتاریخ بیست و پنجم خردادماه ۱۳۲۹

قانون اصلاح و نسخ بعضی از مواد قانون

جلوگیری از تصرف عدوانی

ماده ۱ - ماده اول قانون جلوگیری از تصرف عدوانی بشرح زیر اصلاح میشود :

فوالین

در هر مورد که کسی مال منقولی را از تصرف متصرف بدون رضایت او خارج مینماید یا مزاحم استفاده متصرف می‌شود مأمورین شهربانی در داخل شهرها و مأمورین ژاندارمری در خارج شهر و در صورت نبودن آنها فرماندار و بخشدار محل مکلف هستند از مزاحمت و اقداماتی که برای تصرف عدوانی می‌شود جلوگیری نمایند اگرچه عمل مزبور باستناد ادعای حقی نسبت بآن مال باشد.

هر گاه کسی مال غیر منقولی را از تصرف متصرف بدون رضایت او خارج نماید و یا مزاحم استفاده متصرف بشود مأمورین مذکور مکلف هستند بتقاضای شاکی رسیدگی و جریان را بدادستان شهرستان محل و در نقاطی که دادگاه بخش مستقل یا دادگاه سیار وجود دارد بآن دادگاهها که در این مورد قائم مقام دادستان محسوب میشوند اطلاع داده و طبق نظر مراجع مزبور اقدام نمایند.

هر گاه بسبب تجاوز بیم وقوع جنحه یا جنایتی برود مأمورین مزبور باید فوراً از وقوع هر گونه جرمی جلوگیری کرده و نتیجه اقدامات خود را بدادستان محل اطلاع دهند و طبق نظر او اقدام نمایند.

ماده ۲ - ماده دوم قانون جلوگیری از تصرف عدوانی بشرح زیر اصلاح میشود.
هر گاه کسی مال غیر منقولی را که در تصرف غیر بوده است عدواناً تصرف کرده باشد مأمورین حفظ انتظامات عمومی باید با حکم کتبی دادستان محل مال مزبور را بتصرف شاکی (متصرف اول) بدهند این حکم وقتی داده میشود که از تاریخ تصرف عدوانی بیش از یکماه نگذشته باشد علاوه بر دادستان هر محل رؤسای دادگاههای بخش مستقل و در غیاب آنان دادرس علی‌البدل دادگاههای مزبور و همچنین رؤساء دادگاههای بخش سیار در حوزه صلاحیت خود میتوانند بطریق مذکور بشکایت مزبور رسیدگی و حکم بر رفع تصرف عدوانی بدهند و در این صورت رونوشت حکم خود را برای اطلاع دادستان ارسال میدارند.

مأمورین مذکور در این ماده حکم خود را نسبت بتصرف عدوانی باید کتباً بمدعی علیه ابلاغ نموده و بلافاصله آنرا بموقع اجرا گذارند از این حکم تا ده روز پس از ابلاغ میتوان تقاضای پژوهش نمود مرجع رسیدگی پژوهشی دادگاه شهرستان محل وقوع مال غیر منقول است.

ماده ۳ - مواد ۳ و ۵ از قانون جلوگیری از تصرف عدوانی مصوب اردیبهشت ۱۳۰۹ ملغی است.

قانون فوق که مشتمل بر سه ماده و در تاریخ ۱۳۳۹ر۲۲۴ بتصویب کمیسیون مشترك دادگستری مجلسین رسیده است (بموجب قانون اجازه اجرای لوایح پیشنهادی وزیر فعلی دادگستری پس از تصویب کمیسیون مشترك قوانین دادگستری مجلسین) قابل اجراء میباشد.

رئیس مجلس شورای ملی رضا حکمت
رئیس مجلس سنا محسن صدر
اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است
نخست وزیر

فرمان همایونی دائر باجرای قانون راجع به اعطاء اختیار به افسران شهربانی کل برای وصول جرایم رانندگی و قانون مزبور که بتصویب مجلسین سنا و شورایملی رسیده ذیلاً ابلاغ میگردد.

باتائیدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم.

ماده اول - قانون راجع به اعطاء اختیار به افسران شهربانی کل برای وصول جرائم رانندگی که بتصویب مجلسین سنا و شورایملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجراء اینقانون هستند. بتاريخ بیست و هشتم

خرداد ماه ۱۳۳۹

قانون راجع باعطاء اختیار بافسران شهربانی کل

برای وصول جرایم رانندگی

ماده ۱ - درشهرهائیکه ازطرف اداره کل شهربانی با موافقت وزارت کشور معین و آگهی شود به افسران شهربانی کل که به این منظور تعیین شده باشند اجازه داده میشود که متخلفین از آئین نامه راهنمایی و رانندگی را در محل و درحین مشاهده تخلف متوقف کرده فوراً از آنان جریمه نقدی که بر حسب مورد پنجاه یا ۱۰۰ یا ۲۰۰ ریال خواهد بود با تسلیم قبض رسید تمبردار دریافت نمایند درصورتیکه متخلف بعلت همراه نداشتن وجه قادر بتأدیه جریمه نباشد و یا بعلت دیگری دریافت جریمه درحین تخلف و درمحل مشاهده آن مقدور نباشد افسر مأمور اختاریه ای به بمتخلف تسلیم یا بوسیله نقلیه الصاق مینماید.

در اینصورت متخلف باید ظرف ۵ روز از روز اختار جریمه مقرر را یکی از صندوقهای راهنمایی و رانندگی شهربانی ارسال و رسید دریافت دارد.

شخصیکه بنظر افسر شهربانی معترض باشد برای رسیدگی ظرف ۲۴ ساعت ازطرف دادگاه بدادگاه خلاف احضار میشود و درصورت عدم حضور یا وارد نبودن اعتراض وثبوت تخلف دادگاه او را بتأدیه جریمه از پانصد ریال تا دو هزار ریال محکوم خواهد کرد.

تبصره ۱ - متخلفی که در موعد مقرر جریمه را تأدیه ننماید معترض محسوب و با او طبق قسمت اخیر ماده یک رفتار خواهد شد.

تبصره ۲ - کلیه رانندگان مکلفند در حین رانندگی پروانه رانندگی با عکس

قوانین

خودراکه بان ملصق باشد همراه داشته باشند و در غیر اینصورت مأمورین شهربانی مجازند متخلف را بدادگاه اعزام نمایند.

تبصره ۳ - رانندگانی که ظرف یکسال ۳ دفعه به اتهام جرایم خلافی مربوط به امور رانندگی در دادگاه محکوم شده باشند و جرایم مزبور مطابق آئین نامه امورخلافی رانندگان در گواهینامه رانندگی آنها ثبت شده باشد مدت ۶ ماه از حق رانندگی محروم خواهند بود و در صورتیکه تخلف راننده سه بار دیگر بشرح فوق در یکسال تکرار شود مختلف مدت یکسال از حق رانندگی محروم خواهند شد و چنانچه رانندگانی که گواهینامه آنها از طرف افسران شهربانی بعلت سرعت یا سبقت غیرمجاز یا تجاوز بچپ ضبط شده باشد و یا پس از صدور حکم محرومیت از رانندگی سبادت برانندگی نمایند در حکم اشخاصی خواهند بود که بدون پروانه رانندگی نموده اند.

تبصره ۴ - رسیدی که از طرف افسران شهربانی در موقع ضبط گواهینامه داده میشود تا مدت ۵ روز از تاریخ تسلیم در حکم گواهینامه رانندگی محسوب میشود.

ماده ۲ - آئین نامه اجرای این قانون را وزارت دادگستری و کشور تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران قابل اجراء خواهد بود.

ماده ۳ - این قانون در هر شهر ده روز بعد از نشر آگهی مذکور در قسمت اول ماده یک در یک روزنامه کثیرالانتشار بموقع اجراء گذاشته خواهد شد.

ماده ۴ - عواید حاصله از جرایم مربوط بتخلفات امور راهنمایی و رانندگی و همچنین عواید حاصله از جرایمی که افسران پلیس طبق این قانون وصول مینمایند بحساب مخصوصی در وزارت دارائی تمرکز داده میشود و در اختیار شهربانی هر محل خواهد بود که وجوه وصولی مزبور طبق مقررات مالی بمصرف امور فنی و راهنمایی مربوط بحسن انتظام امور رانندگی از قبیل نصب چراغهای راهنما و خطکشی خیابانها و همچنین تکمیل کادر استخدامی در حدود قوانین استخدامی در همان محل برسد.

ماده ۵ - وزارتخانه های کشور و دادگستری و دارائی مأمور اجرای این قانون میباشند.

قانون فوق که مشتمل بر ۵ ماده و ۴ تبصره در جلسه روز دوشنبه شانزدهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و نه شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است.

رئیس مجلس سنا - محسن صدر

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است.

نخست وزیر

۳۹/۴/۱۱

شماره ۱۰۵۹۲

وزارت بازرگانی

فرمان همایونی دائر به اجرای قانون راجع به اجازه تأسیس مؤسسه امتاندارد ایران که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد:

قوانین

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم .
ماده اول - قانون راجع به اجازه تأسیس مؤسسه استاندارد ایران که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود .
ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند .
بتاریخ بیست و پنجم خرداد ماه ۱۳۲۹

قانون راجع به اجازه تأسیس مؤسسه

استاندارد ایران

ماده ۱ - وزارت بازرگانی مجاز است سازمانی بنام (مؤسسه استاندارد ایران)
تأسیس و بصورت بازرگانی اداره نماید .

وظایف این سازمان بشرح زیر است :

- ۱ - مطالعه و تحقیق درباره محصولات کشاورزی و مصنوعات مختلفه از نظر طبقه بندی در تعیین استاندارد رسمی کلیه کالاها مخصوصاً کالاهای صادراتی .
- ۲ - راهنمایی علمی و فنی تولیدکنندگان و صادرکنندگان و واردکنندگان انواع کالاها .

۳ - تطبیق نمونه با استانداردی معینه و صدور گواهینامه مربوطه .

۴ - نظارت در تعیین عیار مصنوعات فلزات گرانبها و علامت گذاری آنها .

ماده ۲ - مشی کلی و رئوس مسائل فنی و مالی و اداری مؤسسه استاندارد ایران با تصویب شورای عالی خواهد بود شورای عالی مرکب از هفت نفر به شرح زیر است :

وزیر بازرگانی (یا قائم مقام او) که ریاست شورای عالی را خواهد داشت .
سه نفر متخصص به انتخاب وزیر بازرگانی - یک نفر نماینده از وزارت صنایع و معادن - یک نفر نماینده از وزارت کشاورزی و یک نفر نماینده از اطاق بازرگانی تهران .

تبصره - چنانچه در هر مورد امری پیش آید که مربوط به یکی از سازمانهای دولتی باشد نماینده آن سازمان بعنوان مطلع برای شرکت در شورای عالی استاندارد دعوت خواهد شد .

ماده ۳ - رئیس مؤسسه استاندارد ایران از طرف وزیر بازرگانی از بین کارشناسانی که دارای تحصیلات عالی در رشته شیمی بوده و در قسمت تعیین استاندارد کالاهای مختلفه تجربه و تخصص کافی داشته باشند انتخاب خواهد شد .

قوانین

ماده ۴ - بودجه مؤسسه استاندارد ایران از محل بودجه تشویق صادرات و بودجه وزارت بازرگانی و وجوه دریافتی از متقاضیان طبق ماده ۵ این قانون تأمین خواهد شد.

تبصره - بودجه سالیانه مؤسسه استاندارد ایران در حدود اعتبارات مصوبه در این ماده تنظیم و پس از تصویب شورای عالی و موافقت وزارت دارائی و بازرگانی بموقع اجراء گذارده خواهد شد.

ماده ۵ - مؤسسه استاندارد ایران مجاز است در مقابل خدمتی که به صورت کمکهای فنی انجام میدهد بر طبق آئین نامه‌ای که بتصویب کمیسیونهای مجلسین خواهد رسید حق عادله‌ای دریافت نماید.

ماده ۶ - وزارت بازرگانی مأمور اجرای این قانون است.
قانون فوق که مشتمل بر شش ماده و دو تبصره است پس از تصویب مجلس سنا در جلسه سه شنبه هفدهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و نه به تصویب مجلس شورای ملی رسیده است.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است.

نخست وزیر

۳۹/۴/۱۱

شماره ۱۰۵۸۶

وزارت کشور

فرمان همایونی دائر با اجرای قانون اصلاح بعضی از مواد قانون انتخابات مجلس سنا که به تصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد:

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صبحه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم:

ماده اول - قانون اصلاح بعضی از مواد قانون انتخابات مجلس سنا که بتصویب

مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای قانون هستند.

بتاریخ بیست و دوم خرداد ماه ۱۳۳۹

قانون اصلاح بعضی از مواد قانون انتخابات مجلس سنا

ماده واحده - مواد ۱۶ و ۲۴ و ۲۵ از قانون انتخابات مجلس سنا حذف و ماده

۴ و بند ۴ ماده ۹ و مواد ۱۸ و ۱۹ و ۲۲ و ۲۳ و ۳۴ آن که ضمن ماده واحده مصوب

اردیبهشت ماه هزار و سیصد و بیست و هشت به تصویب مجلس شورای ملی رسیده است

بشرح زیر اصلاح میشود:

قوانین

ماده ۴ - انتخابات مجلس سنا در محل‌هایی که یک نفر نماینده انتخاب میشود بطور فردی و در تقاطعی که بیش از یک نفر نماینده باید انتخاب نمایند جمعی خواهد بود.
ماده ۴ - مسلمان باشد مگر یک نفر که ممکنست از اقلیتهای مذهبی (زرتشتی مسیحی - کلیمی) باشد.

ماده ۱۸ - بلافاصله بعد از شماره و استخراج آراء رئیس انجمن نظارت منتخبین آن حوزه را معین و بصدای بلند اعلام میدارد اوراق انتخاب تا موقع انحلال انجمن محفوظ مانده و در آن هنگام با حضور فرماندار و جمعی از وجوه محل آنها را معدوم میکنند با استثنای اوراقی که باید ضمیمه صورت مجلس گردد.

ماده ۱۹ - انجمنهای نظارت فرعی نیز بطریقی که برای انجمنهای مرکزی مقرر است آراء خود را استخراج نموده بلافاصله رئیس انجمن نظارت منتخبین را تعیین و بصدای بلند اعلام می‌دارد.

صورت مجلس انتخابات فرعی باید به امضاء اعضاء انجمن نظارت رسیده و بانجمن مرکزی فرستاده شود و در آنجا با ملاحظه صورت مجلسهای انتخاب کلیه نقاط مشترک آن حوزه منتخبین یا منتخب معین و اعلام گردند.

ماده ۲۲ - منشی انجمن نظارت مرکزی باید صورت مجلس انتخابات را در سه نسخه حاضر کرده با امضاء فرماندار و اعضاء انجمن رسانیده یک نسخه بفرمانداری تسلیم نموده و نسخه دوم را بوسیله فرماندار بوزارت کشور و نسخه سوم را توسط وزارت کشور به مجلس سنا بفرستد.

ماده ۲۳ - اسامی انتخاب شدگان بعد از اتمام انتخابات از طریق فرماندار حوزه انتخابیه مرکز اعلام میشود

ماده ۲۴ - هر گاه یک یا چند نفر از سناتورهای انتخابی زودتر از یکسال به آخر دوره عضویت باقیمانده فوت کنند یا استعفاء بدهند در این صورت بجای عضو متوفی یا مستعفی طبق مقررات این قانون تجدید انتخاب بعمل خواهد آمد هر گاه عضو متوفی یا مستعفی از سناتورهای باشد که از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی معین شده باشد مراتب را فوراً وزارت کشور و مستقیماً یا بدرخواست رئیس مجلس سنا بشرف عرض ملوکانه میرساند تا در صورتی که بیش از یکسال بعضویت دوره سناتور متوفی یا مستعفی باقیمانده باشد جانشین او معین گردد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز چهارشنبه هیجدهم خردادماه ۱۳۲۹ شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است.
رئیس مجلس سنا. محسن صدر
اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است
نخست وزیر

۳۹/۴/۱۱

شماره ۱۰۶۷۴

وزارت دارائی

فرمان همایونی دائر با اجرای قانون مربوط با سامانه شرکت شیلات و صید ماهیان
غضرونی و قانون مزبور که بتصویب مجلسین سنا و شورایملی رسیده ذیلاً ابلاغ میگردد :

فوالین

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحه مبارك ملوكانه

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم :
ماده اول - قانون اساسنامه شرکت شیلات و صید ماهیان غضروفی که بتصویب
مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.
ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.

بتاریخ بیست و هشتم خرداد ماه ۱۳۳۹

قانون اساسنامه شرکت شیلات و صید ماهیان غضروفی

ماده واحده - بوزارت دارائی اجازه داده میشود بمنظور بهره برداری از دریاها
و دریاچهها ورود خانههای ایران که محل عبور ماهی است شرکتی بنام شرکت سهامی
شیلات ایران تشکیل داده و بهره برداری نماید.

تبصره ۱ - وزارت دارائی مکلف است اساسنامه مربوط بموضوع این قانون را
ظرف ۳ ماه تدوین و برای تصویب بکمیسیون مشترک دادگستری و کمیسیون مشترک دارائی
مجلسین پیشنهاد نماید و پس از دو سال آزمایش لایحه قطعی آنرا برای تصویب نهائی
بمجلسین تقدیم نماید.

تبصره ۲ - شرکت سهامی شیلات شمال هم پس از تصویب این قانون ضمیمه این
شرکت و تابع مقررات آن خواهد بود.

تبصره ۳ - شرکت شیلات موظف است ماهیهای غضروفی (استورژن) و خاویار را
که صیادان آزاد صید مینمایند حداقل بمیزان ۲۰٪ قیمت فروش داخلی از آنها تقدماً
خریداری نماید.

تبصره ۴ - در مواردیکه شرکت اجازه صید میدهد صیادان محلی حق تقدم
خواهند داشت.

تبصره ۵ - صید ماهی غضروفی (استورژن) و خاویار در انحصار دولت میباشد
فروش و صدور آن بدون اجازه دولت قاچاق محسوب و مرتکبین طبق قانون مجازات
مرتکبین قاچاق قابل تعقیب خواهند بود.

تبصره ۶ - وزارتین دارائی و دادگستری مأمور اجرای این قانون میباشند.
قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و شش تبصره در جلسه روز چهارشنبه هیجدهم
خرداد ماه هزار و سیصد و سی و نه شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است.

رئیس مجلس سنا - محسن صدر

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است.

نخست وزیر

وزارت کشاورزی

فرمان همایونی دائر باجرای قانون راجع بانتقال گردان سمپاش نیروی هوایی از وزارت جنگ بوزارت کشاورزی که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده است ذیلا ابلاغ میگردد :

با تائیدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متم قانون اساسی مقرر میداریم:
ماده اول - قانون راجع با اجازه انتقال گردان سمپاش نیروی هوایی از وزارت جنگ بوزارت کشاورزی که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجراء گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.

بتاریخ بیست و دوم خرداد ماه ۱۳۳۹

قانون راجع با اجازه انتقال گردان سمپاش نیروی هوایی

از وزارت جنگ بوزارت کشاورزی

ماده واحده - از اول سال ۱۳۳۹ کادرفنی و خلبان نیروی هوایی که در گردان سمپاش نیروی هوایی مشغول خدمت هستند با پیشنهاد وزارت کشاورزی وموافق وزارت جنگ بوزارت مزبور منتقل میگرددند.

تبصره ۳ تبدیل درجه افسران به رتبه اداری طبق تصویب نامه شماره ۱۳۶ هـ بتاریخ ۱۳۲۱/۳/۱۳ هیئت وزیران خواهد بود وارشدیت ودرجه داران در افسران درجه ای که با آن منتقل میشوند برای رتبه بعدی آنها محسوب خواهد شد.

تبصره ۲ - حقوق افسران ودرجه داران بمأخذ حقوق دریاننی افسران ودرجه داران مشابه در نیروهای مسلح شاهنشاهی در فروردین سال ۱۳۳۷ خواهد بود و آنچه با پایه های اداری و درجات فنی تطبیق مینماید بعنوان حقوق و مازاد بعنوان حق فنی پرداخت میگردد.

ضمناً ارتقاء از پایه ماذون به پایه مافوق مشمول قانون استخدام کشوری بوده و بهر رتبه که ارتقاء یابند حقوق و حق فنی متعلق بآن رتبه را دریافت خواهند داشت.

تبصره ۳ تبدیل درجه داران منتقل بشرح زیر خواهد بود :

۱ - گروهان سوم کارمند فنی درجه (۴)	۱۹۰۰ ریال حقوق
۲ - گروهان دوم کارمند فنی درجه (۳)	» » ۲۰۳۰
۳ - گروهان یکم کارمند فنی درجه (۲)	» » ۲۲۹۰
۴ - استوار دوم کارمند فنی درجه (۱)	» » ۴۲۸۲

قوانین

ضمناً مدت توقف برای ارتقاء از درجه چهار بدرجه سه و از سه به دو سال و از دو بیک و از درجه یک فنی به یک اداری چهار سال می باشد و مدت توقف در درجات ارتش جزو مدت توقف در درجات فنی محسوب بوده و در ترفیح آنها به پایه اداری مؤثر خواهد بود.

تبصره ۴ - کسور بازنشستگی افسران و درجه داران منتقله از صندوق بازنشستگی ارتش بصندوق بازنشستگی کشوری منتقل و از تاریخ اشتغال در وزارت کشاورزی نرخ کسور آنان ۸ درصد حقوق و حق فنی میباشد و هر تغییری که نسبت بنرخ کسور بازنشستگی پایه های اداری داده شود شامل آنها نیز خواهد بود.

ضمناً شرایط بازنشسته شدن افسران و درجه داران منتقله بموجب این قانون تابع قوانین استخدام کشوری و قوانین مصوبه بوده و میزان حقوق بازنشستگی آنان عبارت از یک سی ام حقوق و حق فنی دریافتی ضرب در سنین خدمت میباشد بشرط اینکه از آخرین حقوق و حق فنی دریافتی تجاوز ننماید.

تبصره ۵ - برقراری حقوق و وظیفه و مستمری و رد کسور بازنشستگی این قبیل کارمندان بر ممالک آخرین وجوه دریافتی که نسبت بان بازنشستگی پرداخته اند بوده و مشمول قوانین مصوب کشوری میباشد.

تبصره ۶ - پرداخت هزینه سفر و فوق العاده روزانه و فوق العاده بدی آب و هوای مشمولین این قانون تابع مقررات کارمندان اداری میباشد.

تبصره ۷ - وزارت کشاورزی میتواند با توجه به مزایائی که پرسنل پرنده و فنی نیروی هوائی ارتش شاهنشاهی پرداخت میشود با موافقت نیروی هوائی پرسنل کادر واحد سمپاش مزایائی بپردازد.

تبصره ۸ - در مورد پرداخت زیان ناشی از اثرات سوانح و خدمات هواپیمائی که منجر به نقص عضو و یا فوت یکی از افراد کادر هواپیمائی و کارمندان وزارت کشاورزی می شود به نحوی که در نیروی هوائی ارتش شاهنشاهی عمل می شود رفتار خواهد شد.

تبصره ۹ - چنانچه نیروی هوائی ارتش شاهنشاهی نتواند خلبان و مکانسین مورد احتیاج واحد سمپاش وزارت کشاورزی را ازین درجه داران و افسران جزء خود تأمین نماید وزارت کشاورزی میتواند طبق آئین نامه که از طرف هیئت دولت تصویب شود اقدام نماید.

تبصره ۱۰ - حقوق و کمک و حق فنی و مزایای متعلقه به مشمولین این قانون تا پایان سال ۳۸ از محل بودجه وزارت جنگ پرداخت و از سال ۱۳۳۹ معادل حقوق و مزایای پرسنل مزبوز از محل درآمد عمومی کشور به بودجه وزارت کشاورزی علاوه و پرداخت می شود.

تبصره ۱۱ - وزارت دارائی - جنگ - کشاورزی مأمور اجراء این قانون هستند.

قوالین

قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده و یازده تبصره در جلسه چهارشنبه یازدهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و نه شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است .
رئیس مجلس سنا - محسن صدر
اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است .
نخست وزیر

۲۹/۴/۱۱

شماره ۱۰۶۸۰

وزارت امور خارجه

فرمان همایونی دائر با اجرای قانون راجع بقرارداد فرهنگی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد :

با تائیدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم:
ماده اول راجع بقرارداد فرهنگی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.
ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند .
بتاریخ بیست و هشتم خرداد ماه ۱۳۳۹

قانون راجع بقرارداد فرهنگی بین دولت شاهنشاهی ایران

و دولت متحده بریتانیای کبیر

و ایرلند شمالی

ماده واحده - قرارداد فرهنگی منعقدین بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی که مشتمل بر یک مقدمه و بیست و دو ماده است و در تاریخ ۱۵ اردیبهشت ۱۳۳۸ در لندن بامضای نمایندگان مختار طرفین رسیده است تصویب و بدولت اجازه داده میشود که اسناد تصویبی آنرا مبادله نمایند .

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و متن قرارداد در جلسه دوشنبه شانزدهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و نه شمسی بتصویب مجلس سنا رسیده است .
رئیس مجلس سنا - محسن صدر
اصل فرمان همایونی و قانون و متن قرارداد در دفتر نخست وزیر است .
نخست وزیر

قرارداد فرهنگی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی

دولت شاهنشاهی ایران و دولت متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی نظر به تمایل بعقد قراردادی که تا سرحد امکان از طریق همکاری و مقاولات دوستانه در زمینه فعالیت‌های معنوی و هنری و علمی و همچنین در مورد تاریخ و طرق زندگی کشور دیگر بر حسن تفاهم در کشور خود بیافزایند بشرح زیر توافق نمودند:

ماده اول - هر یک از دولت متعاهد ایجاد کرسی‌های استادی و سایر مشاغل آموزشی و دوره‌های آموزشی در رشته‌های زبان و ادبیات و تاریخ کشور دولت متعاهد دیگر و سایر موضوعات مربوط به آن کشور را حتی الامکان در دانشگاهها و مؤسسات فرهنگی خود تشویق خواهند نمود.

ماده دو - الف - هر یک از دولت متعاهد مجاز خواهد بود که در قلمرو دولت متعاهد دیگر انجمن‌های فرهنگی بمنظور اجراء مقاصد مندرجه در این قرارداد تأسیس و نگهداری نماید مشروط بر اینکه این انجمن‌ها با مقررات عمومی قانون محلی که نسبت بتأسیس و نگهداری آنها دارد مطابقت داشته باشد اصطلاح (انجمن‌های فرهنگی) بر سازمانها یا مؤسساتی اطلاق میشود که هدف آنها عملی ساختن مقاصد کلی این قراردادها بوسیله تشکیلات کلاسهای درس و مجالس سخنرانی و کنسرتها و نمایشها و تأسیس کتابخانه‌ها و مراکز جمع آوری صفحات گرامافون و فیلم باشد.

ب - هر یک از دو دولت متعاهد در حدود قوانین خود کلیه تسهیلات را برای وارد کردن وسایل و لوازم مورد نظر در این قرارداد از قبیل تصاویر و سایر اشیاء جهت نمایش و کتاب و فیلم و صفحات گرامافون در قلمرو خود فراهم خواهد نمود.

ج - هر یک از دو دولت متعاهد در حدود قوانین خود کلیه تسهیلات را برای وارد نمودن وسایلی از قبیل لوازم کتابخانه و گرامافون و رادیو و پروژکتورهای فیلم و سائط نقلیه در قلمرو خود که برای اداره انجمن‌های فرهنگی مذکور در بند الف این ماده لازم باشد فراهم خواهند ساخت.

ماده سوم - دو دولت متعاهد مبادله اعضاء دانشگاه و معلمین مدارس و دانشجویان و کسانی که به تحقیقات علمی اشتغال دارند و کارشناسان و اعضاء مؤسسات فنی را بین قلمروهای خود تشویق خواهند نمود.

ماده چهارم - هر یک از دو دولت متعاهد در قلمرو خود ترتیباتی فراهم خواهد نمود تا اتباع دولت متعاهد دیگر بتواند به تحصیل یا ادامه مطالعات خود در رشته فنی یا تحقیقاتی پردازند.

ماده پنجم - دو دولت متعاهد تشدید همکاری بین مجامع علمی و سازمان‌های تعلیماتی و حرفه‌ای قلمروهای مربوطه خود را به منظور اجراء این قراردادها تشویق خواهند نمود.

قوانین

هریک از دو دولت متعاقد تعهد مینمایند که دسترسی به آثار تاریخی و مجموعه‌ها و بایگانیها و کتابخانه‌ها و سایر مؤسسات علمی را که تحت کنترل دولت هستند با همان شرایطی که برای دانشمندان و محصلین خود قائل میباشند برای دانشمندان و محصلین قلمرو دولت متعاقد دیگر تأمین نمایند.

همچنین هر یک از دو دولت تعهد مینمایند که با محدودیت‌هایی که طرفین مقتضی دانسته و توافق کنند و بدون اینکه به قوانین و مقررات موجود آنها لطمه وارد سازد وسایلی فراهم نمایند تا این قبیل دانشمندان و دانشجویان بتوانند به عملیات و حفاری باستانشناسی مبادرت ورزند.

ماده ششم - دو دولت متعاقد حدود و شرایط تعیین معادلات درجات علمی و دانشنامه‌ها و گواهینامه‌های صادره در قلمرو یکی از طرفین را با درجات علمی و دانشنامه‌ها و گواهی‌نامه‌های مشابهی که در قلمرو طرف دیگر صادر شده است از نظر مقاصد تحصیلی و عندالاحتیاج بمنظورهای شغلی و حرفه‌ای مورد توجه قرار خواهد داد.

ماده هفتم - دو دولت متعاقد بمنظور بسط همکاری فنی و نشریات مساعی حرفه‌ای مسافرت اشخاص با هیأت‌های منتخب را بکشور یکدیگر از طریق دعوت یا پرداخت کمک هزینه سفر تشویق خواهند نمود.

ماده هشتم - دو دولت متعاقد همکاری بین سازمانهای رسمی جوانان و سازمانهای ملی تعلیم و تربیت سالمندان را در قلمروهای مربوطه‌های خود تشویق خواهند نمود و همچنین با در نظر گرفتن اعتبارات موجوده همکاری بین سازمانهای رسمی تربیت بدنی و ورزشی قلمروهای مربوطه خود را تشویق خواهند کرد.

ماده نهم - هر یک از دو دولت متعاقد توسعه دوره‌های مطالعاتی کوتاه را که در قلمرو دولت متعاقد دیگر دایر است تشویق خواهند نمود تا اعضاء دانشگاه و معلمین و دانشجویان و دانش‌آموزان و سایر اشخاصی که در فعالیت‌های مذکور در مقدمه این قرارداد در قلمرو دولت دیگر اشتغال دارند در آن شرکت نمایند.

ماده دهم - دو دولت متعاقد برای اینکه آثار فرهنگی هر یک از آنها با استفاده در وسایل زیر در کشور دیگر به نحو بهتری شناخته شود با یکدیگر اشتراك مساعی خواهند نمود:

الف - کتب و مطبوعات و سایر نشریه‌ها.

ب - کنفرانسها و کنسرتها.

ج - هنرهای زیبا و سایر نمایشها.

د - ترتیب نمایشهای درام.

و - رادیو - فیلم - صفحات گرامافون و سایر وسایل ضبط و پخش صورت

و تصویر.

ماده یازدهم - دو دولت متعاقد حتی المقدور با وسایلی که در اختیار دارند و با مقررات قوانین و عرف محلی آنها تطبیق مینمایند سعی و مجاهدت بعمل خواهند آورد تا مطالب

قوانین

نادرستی که درباره هر یک از دو کشور در کتابهای درسی وجود داشته و توجده آنها بدان معطوف شود تصحیح گردد.

ماده دوازدهم - با رعایت مقررات ماده بیست هر یک از دو دولت متعاقد بمنظور اجرای این قرارداد صدور اجازه باشخاص زیرا برای ورود و اقامت در قلمرو خود تسهیل خواهند نمود.

۱ - مأمورین دو دولت متعاقد یا مأمورین وابسته بسازمانهایی که بموجب مقررات ماده ۲۸ تعیین میگردند.

۲ - معلمینی که در مراکز یا انجمنهای بریتانیا در ایران و مراکز انجمنهای ایران در کشور متحده بریتانیا اشتغال دارند.

۳ - محققین علوم و دانشجوئیانی که درصدد استخدام در ایران یا در کشور متحده بریتانیا نمیباشند.

ماده سیزدهم - بمنظور اجرای این قرارداد یک کمیسیون مختلط دایمی مرکب از شش عضو تشکیل خواهد شد.

این کمیسیون بدو شعبه تقسیم میشود یکی مرکب از دو عضو ایرانی و یک عضو انگلیسی که در تهران مستقر میگردد و دیگری مرکب از دو عضو انگلیسی و یک عضو ایرانی که در لندن مستقر میشود. وزارت امور خارجه ایران با موافقت ادارات صلاحیتدار ایران اعضاء ایرانی هر دو شعبه را تعیین خواهد کرد و وزارت امور خارجه انگلیس با موافقت ادارات صلاحیتدار دولت کشور متحده بریتانیا اعضاء هر دو شعبه انگلیسی را نامزد خواهد نمود هر یک از دو دولت متعاقد شرایط انتصاب اتباع خود را در هر دو شعبه تعیین و اختیار خواهند داشت که اعضاء علیالبدل نیز معرفی نمایند.

ماده چهاردهم - کمیسیون مختلط پس از آنکه تکمیل گردید در صورت لزوم و لااقل هر دو سال یک مرتبه به تناوب در ایران و کشور متحده بریتانیا تشکیل جلسه خواهد داد و نخستین جلسه آن در عرض دوازده ماه از تاریخ اجرای این قرارداد تشکیل خواهد شد.

ریاست جلسات این کمیسیون بمعهده هفتمین عضوی خواهد بود که از طرف دولتی که کمیسیون در آن کشور تشکیل میشود تعیین میگردد.

ماده پانزدهم - کمیسیون مختلط و هر یک از شعب آن مجاز خواهند بود که از اعضاء اضافی بدون داشتن حق رأی به عنوان مشاوره درباره مسائل خاصی دعوت نمایند.

ماده شانزدهم - کمیسیون مختلط آئیننامه مربوط بوظایف خود را شخصاً وضع خواهد کرد.

ماده هجدهم - یکی از نخستین وظایف کمیسیون مختلط این خواهد بود که در جلسه‌ای با حضور کلیه اعضاء پیشنهاداتی با تفصیل و ذکر جزئیات درباره نحوه اجراء قرارداد تنظیم نماید تا بعداً پیشنهادات مزبور از طرف دو دولت متعاقد مورد بررسی قرار گیرد.

قوانین

کمیسیون مختلط در جلساتی که بعداً تشکیل خواهد داد موضوع را مورد تجدید نظر قرار داده و ممکن است نظریات دیگری را پیشنهاد یا اصلاحاتی نسبت به توصیه های پیشین خود جهت بررسی دو دولت متعاقد پیشنهاد نماید در بین جلساتی که کمیسیون مختلط با حضور کلیه اعضاء تشکیل میدهد هر یک از شعب دیگر میتوانند پیشنهادها یا اصلاحاتی نظیر آنچه قبل برای این منظور ذکر شده تنظیم یا توصیه نمایند.

ماده هیجدهم - هر یک از دو دولت میتوانند گاه بگاه اشخاص یا سازمانهای شایسته را مأمور نمایند که صحت اجرای مفاد این قرارداد را تأمین نمایند.

ماده نوزدهم - در این قرارداد :

الف - مقصود از اصطلاح « قلمرو » و « کشور » در مورد دولت ایران « قلمرو ایران » و در مورد دولت کشور متحده بریتانیا عبارتست از کشور متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی.

ب - مقصود از اصطلاح « اتباع » در مورد دو دولت ایران اتباع ایران و در مورد دولت کشور متحده بریتانیا عبارت است از اهالی کشور متحده و مستعمرات که معمولاً در کشور متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی سکونت دارند.

ماده بیستم - هیچیک از مفاد این قرارداد نسبت به مسئولیت اشخاص در برابر رعایت قوانین و مقررات جاریه در قلمرو هر یک از دو دولت متعاقد در باب ورود و اقامت و خروج بیگانگان تأثیر نخواهد داشت.

ماده بیست و یکم - این قرارداد بتصویب خواهد رسید و مبادله اسناد مصوبه آن در تهران صورت خواهد گرفت. قرارداد پانزده روز پس از مبادله اسناد مصوبه بموقع اجرا خواهد شد.

ماده بیست و دوم - این قرارداد حداقل برای مدت پنج سال معتبر خواهد بود و سپس چنانچه هیچیک از دو دولت متعاقد در عرض مدت لاقبل شش ماه قبل از تاریخ انقضای مدت مربوط اعلام فسخ ننمایند قرارداد کماکان باعتبار خود باقی خواهد ماند تا زمانی که مدت شش ماه از تاریخی که یکی از دو دولت متعاقد فسخ آنرا بطرف دیگر اعلام نموده باشد مقتضی گردد با توجه بمفاد مذکور در فوق امضاء کنندگان تام الاختیار زیر از طرف دول متبوع خود این قرارداد را امضاء نمودند.

این قرارداد در تاریخ ۱۳۳۸/۲/۱۵ مطابق با تاریخ ۶ مه سال ۱۹۵۹ در لندن در دو نسخه بزبانهای فارسی و انگلیسی تنظیم شده و هر دو متن متساویاً معتبر میباشد.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران
علی اصغر حکمت

از طرف دولت کشور متحده بریتانیای کبیر
و ایرلند شمالی - سلوین لوید

قرارداد فوق مشتمل بر یک مقدمه و بیست و دو ماده مربوط به قانون قرارداد فرهنگی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت متحده بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی مصوب جلسه روز دوشنبه شانزدهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و نه مجلس می باشد صحیح است .

رئیس مجلس سنا - محسن صدر

فرمان همایونی دائر با اجرای قانون تهیه و تقدیم تشکیلات جدید سازمان برنامه و قانون مزبور که بتصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده است ابلاغ میگردد :

با تائیدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم :
 ماده اول - قانون تهیه و تقدیم تشکیلات جدید سازمان برنامه که به تصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجراء گذاشته شود.
 ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.

بتاریخ سیام خرداد ماه ۱۳۳۹

قانون تهیه و تقدیم تشکیلات جدید سازمان برنامه

ماده واحده - دولت مکلف است تا مهر ماه ۱۳۴۰ قانون تشکیلات جدید سازمان برنامه و برنامه عملیات عمرانی که میباید متعاقب هفت ساله دوم صورت پذیرد با تعیین مدت و اعتباراتی که برای انجام آن ضرورت دارد تقدیم مجلسین نماید .

تبصره ۱ - با توجه بسهم سازمان برنامه از نفقت و تغییراتی که ممکن است نسبت بحدود و وسعت برنامه‌ها و بر آورد هزینه آنها صورت گیرد اعتبارات فصول چهارگانه موضوع ماده (۲) قانون برنامه هفت ساله دوم را بدون آنکه اعتبار کل فصول تصویب تقلیل پیدا کند ظرف مدت ۴ ماه از طرف سازمان برنامه مورد تجدیدنظر قرار داده و جهت تصویب بکمیسیون مشترک برنامه تقدیم خواهد کرد .

تبصره ۲ - مدت انجام وظیفه هیأت نظارت فعلی تا پایان دوره هفت ساله (مهر ماه ۱۳۴۱) از تاریخ انقضاء تمدید میشود .

تبصره ۳ - دولت مکلف است اجرای آن قسمت از کارهایی را که هنوز شروع نشده و جزو برنامه‌های عمرانی هفت ساله دوم پیش بینی شده و اعتبار آن موجود است و ممکن است بوسیله دستگاههای اجرایی موجود انجام پذیرد تا مهر ماه ۱۳۴۱ بدستگاههای مربوطه منتقل نماید و سازمان برنامه نظارت درحین اجرای طرح‌های مزبور بعمل میآورد .

قانون فوق که مشتمل بر ماده واحده و سه تبصره است در جلسه روز دوشنبه شانزدهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و نه شمسی بتصویب مجلسین سنا رسیده است .

رئیس مجلسین سنا - محسن صدر

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است .
 نخست وزیر

فرمان همایونی دائر به اجرای قانون مربوط به تملک زمینها برای اجرای برنامه‌های شهر سازی که به تصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد :

با تائیدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم.
ماده اول - قانون مربوط به تملک زمینها برای اجرای برنامه‌های شهر سازی که به تصویب مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود.

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند.

بتاریخ بیست و هشتم خرداد ماه ۱۳۲۹

قانون مربوط به تملک زمینها برای اجرای برنامه‌های شهر سازی

ماده ۱ - بدولت اجازه داده میشود در هر مورد زمینهایی را که برای اجرای برنامه‌های شهر سازی و خانه سازی لازم و ضروری تشخیص میدهد و همچنین محلاتی را که بععلل شهر سازی و بهداشتی باید تخریب و تجدید بنا گردد پس از پرداخت بهای عادلانه بشرح زیر تملک و تصرف نماید.

تبصره ۱ - بهای عادلانه عبارتست از قیمت اراضی یکسال قبل از تاریخ اعلام تصمیم دولت این بها از بهای روز بیشتر باشد قیمت عادلانه روز ملاک عمل قرار خواهد گرفت بهای عادلانه بدون در نظر گرفتن منظور از خرید و تأثیر اجرای برنامه‌های شهر سازی و خانه سازی در قیمتها خواهد بود.

تبصره ۲ - بهای عادلانه توسط کمیسیون کارشناسی مرکب از سه نفر تعیین میشود که یک نفر از طرف دولت نفر دوم از طرف مالک یا مالکین و نفر سوم برضایت طرفین و در صورت عدم توافق و یا استتکاف در تهران از طرف دادستان کل و در سایر نقاط از طرف دادستان شهرستان هر محل انتخاب میشوند.

رای اکثریت هیئت مزبور قطعی و لازم اجراء است هر گاه مالک یا مالکین کارشناس خود را حداکثر ظرف ۱۵ روز از تاریخ اعلام دولت تعیین نکنند دادستان کل یا دادستان شهرستان بشرح فوق این وظیفه را انجام خواهند داد.

تبصره ۳ - چنانچه اراضی مورد نظر دارای اعیانی از هر قبیل باشد و همچنین

فوانین

در مورد تجدید بنای محلات قدیمی یا غیر بهداشتی شهرها بهای عادله مجموع عرصه و اعیانی نیز بترتیب فوق تعیین و پرداخت میشود.

ماده ۲ - چنانچه اعیانی موجود در اراضی محل و کسب و پیشه باشد و حق کسب و پیشه به آن تعلق گیرد میزان آن طبق تبصره ۲ ماده ۱ تعیین خواهد شد مشروط بر اینکه محل مزبور حداقل یکسال قبل از اعلام تصمیم دولت محل کسب و پیشه بوده باشد. در این مورد نفر دوم کمیسیون کارشناسی از طرف صاحب کسب و پیشه تعیین خواهد شد. دولت میتواند بجای پرداخت حق کسب و پیشه تعهد نماید که پس از انجام برنامه ساختمانی محل کسبی در همان حدود بوی و گذار کند.

ماده ۳ - در مواردی که دولت مقتضی بداند برای تعیین بهای عرصه و اعیانی و حق کسب و پیشه محلاتی که باید تجدید بنا گردد بتوسط کمیسیون کارشناسی بترتیب قیمت منطقه ای تعیین میشود.

الف - بهای عرصه محله ای که باید تجدید بنا گردد به صورت منطقه ای تعیین می شود.

ب - بهای اعیانی مشابه بر حسب نوع مصالح و تاریخ احداث تناسب آن با بهای عرصه و سایر مشخصات معین میشود.

ت - نفر دوم کمیسیون کارشناسی مذکور در تبصره ۲ ماده ۱ توسط سه نفر نماینده مالکین هر منطقه به اکثریت آراء و در غیر اینصورت بقید قرعه از بین کارشناسان منتخب آنها تعیین میشود.

اگر مالکین منطقه در انتخاب نمایندگان خود توافق نکردند سه نفر نماینده مزبور با قید قرعه از بین مالکین تعیین میگردند.

در صورتیکه نمایندگان مالکین منطقه ظرف مدت پانزده پس از تاریخ اعلام دولت حاضر به تعیین کارشناس نشدند دادستان بنمایندگی آنها تعیین کارشناس خواهد کرد.

ماده ۴ - در مواردیکه مالکیت زمین و اعیانی بنحوی از انحاء متنازع فیه باشد و مدعیان مالکیت نتوانند در انتخابات کارشناس و یا نماینده توافق کنند دادستان این تکلیف را انجام خواهد داد بهای تعیین شده پس از آنکه مالک مشخص شد بوی تسلیم خواهد شد در صورتیکه مالک فوت شده باشد و ورثه قانوناً هنوز معین نشده باشند دادستان بنمایندگی قانونی از طرف مالک عمل خواهد کرد همچنین در مواردی که پس از تعیین و پرداخت بها مالک از امضاء اسناد معامله خودداری نماید دادستان به نمایندگی او اسناد مربوطه را امضاء خواهد کرد.

ماده ۵ - اگرین تاریخ تعیین بها و تاریخ تصرف دولت مدتی فاصله شود دولت سالیانه ۶ درصد اضافه بها بمالک خواهد پرداخت.

تبصره - در صورتیکه دولت طبق ماده دوم بجای پرداخت حق کسب و پیشه تعهد نماید که محل جدیدی و گذار کند سالانه صدی شش حق کسب و پیشه تعیین شده را از تاریخ تخلیه تا زمان تحویل محل کسب جدید بصاحب حق خواهد پرداخت.

قوانین

ماده ۶ - از تاریخ تصویب این قانون در تقاطعی که از طرف شهرداری نقشه و برنامه اصلاحی تعیین و به تصویب مراجع قانونی رسیده و برای اصلاح عموم آگهی شده باشد در صورتیکه مالکین بدون اخذ پروانه از شهرداری اقدام به ساختمان و هر نوع تجدید بنا و دیوار بنمایند و در اثر توسعه معبر طبق نقشه و برنامه اصلاحی مزبور آن ساختمان یا دیوار خراب شود مالکین حق مطالبه خسارت بابت بنای جدید یا دیوار او را نخواهند داشت.

ماده ۷ - اگر اضافه ارزشی که در نتیجه اجراء برنامه‌های شهرسازی و خانه‌سازی در املاک خصوصی مجاور نسبت به ارزش آن املاک در تاریخ یکسال قبل از آغاز برنامه‌های مزبور حاصل گردد بیش از بیست درصد باشد نصف مازاد بدولت تعلق خواهد گرفت این اضافه ارزش بر حسب منطقه از طرف کمیسیون کارشناسی مندرج در این قانون تعیین میگردد مالک میتواند اضافه ارزش تعیین شده را در مدت پنج سال با قسط مساوی پرداخت کند و یا مقداری از اراضی خود را که قیمت آن معادل ارزش تعیین شده باشد بدولت تحویل دهد.

در صورت استتکاف مالک از پرداخت اضافه ارزش یا انتقال اراضی طلب دولت بابت اضافه ارزش بوسیله اجراء ثبت وصول خواهد شد.

ماده ۸ - نقل و انتقالات مشمول این قانون از پرداخت هر گونه مالیات و عوارض و سایر هزینه‌های مربوطه باستثناء حق الثبت معاف خواهد بود حتی که بسر دفتران دفاتر رسمی تعلق میگیرد بالمناصفه توسط طرفین پرداخت خواهد شد.

ماده ۹ - بدولت اجازه داده میشود در اجرای برنامه‌های خانه‌سازی و شهرسازی با سرمایه‌های داخلی یا خارجی مشارکت نموده و طبق اصول بازرگانی عمل نماید.

وزارت دارائی مجاز است با تصویب هیئت وزیران ضمانت پرداخت اقساط قراردادهای منعقد مربوطه به برنامه‌های خانه‌سازی و شهرسازی را بنماید.

دولت در اجرای برنامه‌های خانه‌سازی و شهرسازی رعایت اصول اقتصادی و ایجاد هم‌آهنگی بین برنامه‌های تولیدی و عمرانی را خواهند نمود.

تبصره - بانک ملی ایران در مقابل ضمانت متقابل وزارت دارائی ضمانت مندرجه در این ماده را بجای وزارت دارائی مینماید.

ماده ۱۰ - دولت مأمور اجرای این قانون است و آئین‌نامه اجرایی این قانون بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

قانون فوق که مشتمل بر ده ماده و پنج تبصره است پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز سه‌شنبه هفدهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و سی و نه بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست‌وزیر است.

نخست‌وزیر

آئین نامه راجع به اصلاح ماده ۱۸ آئین نامه قانون ثبت

جمله زیر به ماده ۱۸ آئین نامه قانون ثبت اضافه میگردد.
ملاك ارزش رقبات موقوفه برای اخذ حق الثبت و هزینه مقدماتی ده برابر درآمد
سالیانه موقوفه مورد تقاضای ثبت خواهد بود و نسبت به رقباتی که درآمد سالیانه ندارد
و یا درآمد سالیانه آن رقبات متناسب با استعداد مالک نمیباشد حق الثبت و هزینه مقدماتی
بر مبنای ارزشی که اداره کل اوقاف در مرکز و ادارات اوقاف در شهرستانها از طریق
کارشناسی برای موقوفه معین مینماید اخذ خواهد گردید.
حق الثبت و هزینه مقدماتی در موارد مذکور با قساطر مناسبتی که هر سال با نظر
اداره کل اوقاف و موافقت اداره ثبت در بودجه موقوفه منظور میگردد وصول خواهد شد
ولی در هر حال تسلیم سند موقوفه به پرداخت کلیه اقساط و تصفیه حساب پرونده ثبتی
موقوفه میباشد. وزیر دادگستری - دکتر محمدعلی هدایتی

نقل از شماره ۴۵۰۲ روزنامه رسمی کشور
وزارت دادگستری

فرمان همایونی دائر با اجرای قانون اقدامات تأمینی و قانون مزبور که بتصویب
کمیسیون مشترك دادگستری مجلسین رسیده است ذیلاً ابلاغ میگردد :

با تائیدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحنه مبارک همایونی

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم .
ماده اول - قانون اقدامات تأمینی که بتصویب کمیسیون مشترك دادگستری
مجلسین سنا و شورای ملی رسیده و منضم باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود .
ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند .

بتاریخ یازدهم تیر ماه ۱۳۳۹

قانون اقدامات تأمینی

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - اقدامات تأمینی عبارتند از تدابیری که دادگاه برای جلوگیری از تکرار
جرم (جنحه یا جنایت) درباره مجرمین خطرناک اتخاذ می کند .

مجرمین خطرناک کسانی هستند که سوابق و خصوصیات روحی و اخلاقی آنان
و کیفیت ارتکاب و جرم ارتکابی آنان را در مظان ارتکاب جرم در آینده قرار دهد اعم
از اینکه قانوناً مسئول باشند یا غیر مسئول صدور حکم اقدام تأمینی از طرف دادگاه وقتی
جایز است که کسی مرتکب جرم گردیده باشد .

فوائین

ماده ۲ - دولت مکلف است ظرف پنج سال از تاریخ تصویب این قانون اقدام بشکلیل مؤسسات تأمینی زیر بنماید :

- ۱ - قانون اصلاح و تربیت اطفال (موضوع قانون اطفال بزهکار) .
- ۲ - تیمارستان مجرمین غیر مسئول .
- ۳ - تبعیدگاه مجرمین بعاتد .
- ۴ - کارگاههای کشاورزی و صنعتی .
- ۵ - مراکز معالجه مجرمین معتاد به استعمال الکل و مواد مخدره .

فصل دوم - اقسام اقدامات تأمینی

الف - اقدامات تأمینی سالب آزادی .

ماده ۳ - اقدامات تأمینی سالب آزادی بقرار ذیل میباشند :

- ۱ - نگاهداری مجرمین مجنون و مختل المشاعر در تیمارستان مجرمین .
- ۲ - نگاهداری مجرمین بعاتد در تبعیدگاه .
- ۳ - نگاهداری مجرمین بیکار و ولگرد در کارگاههای کشاورزی و صنعتی .
- ۴ - نگاهداری مجرمین معتاد باستعمال الکل و مواد مخدره .
- ۵ - نگاهداری اطفال در قانون اصلاح و تربیت اطفال .

ماده ۴ - هرگاه مجرمین مجنون و یا مختل المشاعر مخل نظم یا امنیت عمومی بوده و دارای حالت خطرناك باشند و دادگاه تشخیص دهد که برای جلوگیری از تکرار جرم نگاهداری یا معالجه مجرم در تیمارستان مجرمین لازم است .

در این صورت حکم بنگاهداری یا معالجه او در تیمارستان مجرمین خواهد داد . در مورد مجرمین نیمه مسئول که حکم مجازات و اقدام تأمینی با هم در مورد آنها صادر میشود اجرای مجازات باید موخر بر اجرای اقدام تأمینی باشد .

در هر موقع که بنا بر تشخیص پزشک متخصص امراض روحی مجرم معالجه گردید بر حسب پیشنهاد مدیر تیمارستان و تصویب دادستان دادگاه رسیدگی کرده و در صورت تشخیص رفع حالت خطرناك حکم به خاتمه اقدام تأمینی خواهد داد .

تبصره - درباره تشخیص عدم مسئولیت مجرمین و اینکه آیا مطلقاً یا بطور نسبی فاقد قوه معیزه میباشند دادگاه نظر پزشک متخصص امراض روحی را جلب مینماید و در هر حال تصمیم نهائی با دادگاه است .

ماده ۵ - هرگاه کسی بعلت ارتکاب جنایت یا جنحه عمدی که بموجب قانون مجازات حبس برای آن پیش بینی گردیده دو مرتبه یا بیشتر محکوم بحبس بیش از دو ماه شده و بعد از اجرای مجازات مرتکب جرمی شود که مستازم مجازات حبس است و از اینرو دادگاه تشخیص دهد که مشارالیه دارای حالت خطرناك بوده و تمایل بارتکاب جرائم داشته و یا از راه قوادی یا فحشاء و یا نظائر آن اسرار معاش مینماید مجرم بعاتد محسوب شده و دادگاه میتواند حکم نگاهداری او را در تبعیدگاه برای مدت نامعینی صادر نماید . تبعیدگاه مؤسسه ایست که از طرف دولت بمنظور نگاهداری مجرمین بعاتد تأسیس گردیده است .

قوانین

محکومین به تبعید دارای لباس مخصوص بوده و غذای معین از طرف مؤسسه دریافت میدارند.

محکومین به تبعید حق مکاتبه و مراوده با خارج را ندارند مگر تحت نظر اولیاء مؤسسه تبعید.

محکوم به تبعید مجبور بانجام کارهائی است که برای او تعیین میشود بطورکلی مجرمین در مؤسسه تبعید باید شبهارا بتهائی و درسول بسر برند هر محکوم بتبعید باید اقل مدت سه سال و چنانچه مجازات تعیین شده بیش از سه سال باشد لااقل بمیزان مدت مجازات در تبعیدگاه بسر برد و بعد از این مدت چنانچه ثابت شود که ادامه تبعید لازم نیست ممکن است بنا بر پیشنهاد مدیر تبعیدگاه و درخواست دادستان شخص تبعید شده از طرف دادگاه صادرکننده حکم بطور مشروط آزاد شود.

مدت آزادی مشروط سه سال خواهد بود. هرگاه ظرف سه سال بعد از خروج از تبعیدگاه آزاد شده مرتکب جنحه یا جنایت جدیدی شود و یا برخلاف مقررات تعیین شده از طرف دادگاه برای مدت آزادی مشروط رفتار نماید دادگاه حکم بنگاهداری مجدد او در تبعیدگاه صادر مینماید.

در اینصورت بعد از گذشت ده سال تمام حق آزادی مشروط خواهد داشت. هرگاه آزاد شده ظرف سه سال مرتکب جرمی نگردد و بنظر دادگاه اصلاح شده باشد آزادی او قطعی میشود.

ماده ۶ - هرگاه کسی مرتکب جنحه یا جنایت گردد که مجازات قانونی آن حبس باشد دادگاه میتواند ضمن حکم مجازات در صورت وجود شرایط ذیل مجازات معین درباره او را بلا اجراء گذاشته و دستور نگاهداری او را در یک کارگاه کشاورزی یا صنعتی برای مدت نامعینی بدهد.

۱ - در صورتیکه فاعل شخص ولگرد و یا قواد بوده و یا از راه فحشا و یا تکدی و یا نظایر آن اسرار معاش میکرده و ارتکاب جرم ناشی از این طرز زندگی او باشد.

۲ - در صورتیکه فاعل استعداد جسمی و فکری برای کار کردن داشته باشد نسبت باین امر دادگاه میتواند قبلاً نظر کارشناس را جلب نماید.

۳ - در صورتیکه فاعل سابقه محکومیت جزائی نداشته باشد.

کارگاههای کشاورزی و صنعتی باید فقط مخصوص این دسته از مجرمین بوده و مجهز بوسایل لازمه برای آموزش کار باشد در کارگاههای کشاورزی یا صنعتی هر محکوم به حرفه‌ای که استعداد آن را دارد گمارده شده و کارآموزی مینماید پنجویکه قادر باشد بعد از خروج از زندان با اشتغال بدان شغل یا حرفه زندگی مادی خود را تأمین نماید این آموزش باید طوری باشد که ساختمان فکری و جسمی و بخصوص اطلاعات دیگر حرفه‌ای مجرم را تکمیل نماید.

بطورکلی مجرمین شبهارا در کارگاهها بتهائی و درسول بسر خواهند برد اگر ثابت شود که محکوم برای آموختن هیچ حرفه‌ای استعداد و لیاقت ندارد در اینصورت دادگاه حکم باجرا مجازات خواهد داد.

قوانین

محکوم باید اطلاقاً بمیزان دو سوم محکومیت خود و بپهر حال یکسال در کارگاه نگاهداری شود بعد از انقضای این مدت هر گاه بر دادگاه ثابت شود که مجرم میتواند از راه کاری که آموخته است زندگی نماید حکم آزادی او را بطور مشروط برای مدت یکسال صادر مینماید دادگاه حق دارد در موقع صدور حکم آزادی مشروط بعضی تزییقات از قبیل اقامت در محل معینی و یا کار در نزد کارفرمای معینی و غیره برای او قائل شود هر گاه در مدت آزادی مشروط مجرم مرتکب جنحه یا جنایت عمدی شود حکم مجازات صادره درباره او اجرا خواهد شد.

هر گاه در مدت آزادی مشروط مجرم مجدداً به تکدی و یا ولگردی یا فحشاء پرداخته یا بیکار بماند و یا اخطار دادگاه صادرکننده حکم آزادی مشروط تغییر رویه ندهد دادگاه حکم باعاده او بکارگاه با اجرای مجازات خواهد داد.

هر گاه مجرم در تمام مدت آزادی مشروط از خود رفتار خوب بروز داد آزادی او قطعی گردیده و مجازات هم ساقط میشود.

هر گاه بعد از سه سال نگاهداری در کارگاه مجرم نتوانست موجبات استفاده از آزادی مشروط را برای خود فراهم سازد دادگاه با اجرای مجازات حکم میدهد.

حکم نگاهداری در کارگاه بعد از گذشتن پنج سال از تاریخ صدور حکم در صورتیکه اجراء نشده باشد مشمول مرور زمان است.

ماده ۷ - هر گاه شخصی مرتکب جنحه یا جنایت شده و معلوم گردد اعتیاد با استعمال مواد الکلی دارد و ارتکاب جرم هم ناشی از این عادت است دادگاه ضمن حکم مجازات مقرر خواهد داشت قبل از اجراء مجازات مجرم برای معالجه و رفع اعتیاد در مراکز معالجه معتادین نگاهداری شود.

دادگاه میتواند مقرر دارد مدت معالجه محکوم جزء مدت محکومیت او احتساب شود بهر حال چنانچه مدت لازم برای معالجه بیش از مدت محکومیت باشد مادام که از مجرم رفع اعتیاد بعمل نیامده در مراکز معالجه معتادین نگاهداری خواهد شد.

در مورد اشخاصی که معتاد با استعمال مواد مخدره بوده و بترتیب فوق مرتکب جرم میشوند هر گاه حکم مجازاتی که درباره مجرم قابل اجرا است مربوط بمحکومیت او با استعمال مواد مخدره باشد طبق ماده ۹ قانون منع کشت خشخاش و استعمال تریاک مصوب ۱۳۳۸ درباره مجرم عمل خواهد شد و چنانچه حکم مجازات قابل اجراء مربوط بمحکومیت او با استعمال مواد مخدره نباشد طبق مقررات این ماده راجع بمعتادین بالکل در باره مجرم عمل میشود.

تبصره - مراکز معالجه مذکور در این ماده باید مخصوص معالجه مجرمین معتاد با استعمال الکل و مواد مخدره باشد و ممکن است مرکز معالجه مزبور در داخل و ضمیمه یکی از کارگاههای کشاورزی یا صنعتی و یا بیمارستانهای دیگر باشد.

ب - اقدامات تأمینی محدودکننده آزادی.

ماده ۸ - اقدامات تأمینی محدودکننده آزادی بقرار زیر میباشد:

۱ - ممنوعیت از اشتغال بکسب یا شغل یا حرفه معینی.

فوالین

۲ - ممنوعیت اقامت در محل معین .

۳ - اخراج بیگانگان از کشور .

ماده ۹ - هر گاه کسی بسبب اشتغال بکسب یا حرفه یا شغل معینی مرتکب جنحه یا جنایتی گردد و اشتغال بآن کسب یا حرفه یا شغل احتیاج با اجازه مقامات رسمی داشته باشد در صورتیکه مرتکب بعلت ارتکاب این جرم قبلاً نیز محکوم شده باشد و اوضاع و احوال و روحیه متهم منطبق با ماده یک این قانون باشد دادگاه میتواند ضمن حکم محکومیت دستور منع اشتغال او را بکسب یا حرفه یا شغلش برای مدتی از سه ماه تا دو سال صادر نماید .

اثر دستور ممنوعیت مزبور از روز قطعی حکم است ولی مدت آن از روزی شروع میشود که اجرای مجازات خاتمه یافته است هر گاه محکوم بطور مشروط آزاد شود شروع دستور ممنوعیت از روزی است که مدت آزادی مشروط خاتمه یافته است و یا از روزی که بقیه مدت مجازات خاتمه پیدا نماید .

ماده ۱۰ - دادگاه میتواند در مورد هر خارجی که در ایران مرتکب جرمی گردیده ولی بعلت غیر مسئول بودن معاف از مجازات شناخته شود او را به منع اقامت در خاک ایران محکوم نماید .

ماده ۱۱ - دادگاه میتواند هر خارجی محکوم بحبس را پس از اجرای مجازات برای مدتی از سه تا پانزده سال محکوم به اخراج از خاک ایران نماید .

هر گاه خارجی بطور مشروط آزاد گردیده و در مدت آزادی مشروط از خود رفتار خوب بروز داده است دادگاه میتواند دستور اخراج او را لغو نماید .
در مورد تکرار جرم ممکن است دستور اخراج بطور دائم صادر شود .

فصل سوم

ج - اقدامات تأمینی مالی و غیره :

ماده ۱۲ - اقدامات تأمینی مالی و سایر اقدامات تأمینی عبارتند از :

۱ - ضبط اشیاء خطرناک .

۲ - ضمانت احتیاطی .

۳ - بستن مؤسسه .

۴ - محرومیت از حق ابوت و قیمومت و نظارت .

۵ - انتشار حکم .

ماده ۱۳ - اشیائی که آلت ارتکاب جرمی بوده و یا اینکه در نتیجه جرم حاصل شده باشد در صورتیکه وجود آنها موجب تشویش اذهان یا مخل نظم عمومی یا آسایش مردم باشد بر حسب تقاضای دادستان و حکم دادگاه جنحه دستور ضبط آنها صادر میشود ولو آنکه هیچکس را نتوان تعقیب یا محکوم نمود دادگاه حق دارد دستور دهد که اشیاء ضبط شده را از دسترس عموم خارج کرده و یا آنها را نابود نمایند .

قوانین

ماده ۱۴ - هر گاه شخصی که دیگری را تهدید یا ارتکاب جرمی کرده بیم آن رود که واقعاً مرتکب آن جرم گردد یا هر گاه شخصی که محکوم ب مجازات جنائی یا جنحه گردیده صریحاً نظرش را بر تکرار جرم اظهار نماید.

دادگاه بنا بر تقاضای شخص تهدید شده یا متضرر از جرم میتواند از او بخواهد تعهد کند مرتکب جرم نگردد و وجه الضمانه متناسب برای این امر بدهد.

هر گاه مشارالیه از این تعهد خودداری کرد و وجه الضمانه مقرر را نپردازد دادگاه میتواند دستور توقیف موقت او را صادر نماید مدت این توقیف بیش از دو ماه نخواهد بود. اگر متعهد ظرف دو سال از تاریخی که وجه الضمان سپرده مرتکب جرم گردید وجه الضمانه ب نفع دولت ضبط میشود والا باو و یا قائم مقام قانونی او مسترد خواهد گشت.

ماده ۱۵ - هر مؤسسه ای که وسیله برای ارتکاب جرم گردد از قبیل مؤسساتی که در آنها فروش اجناس قاچاق یا مواد مخدره یا سمیات غیر از آنچه برای احتیاجات طبی یا کشاورزی است بعمل میآید یا مؤسساتی که موجب تسهیل وسائل برای اعمال منافی عفت هستند بدستور دادگاه که در ضمن حکم مجازات داده میشود بسته خواهد شد. بعد از قطعیت حکم بستن مؤسسه محکوم یا اشخاصی که محل از طرف محکوم ب آنها بهره ورا گذار گردیده است نمیتوانند در آنجا بیازرگانی یا صنعت قبلی اشتغال ورزند. تخلف از این حکم موجب محکومیت ب جزای نقدی از ده هزار ریال تا صد هزار ریال و بستن مجدد مؤسسه خواهد بود.

ماده ۱۶ - هر گاه کسی بعلت تخطی یا تجاوز یا سر پیچی از وظایف قیومیت یا نظارت یا اعمال حق ولایت محکوم به حبس گردد و یا محکومیت جزائی پیدا کند که او را برای انجام وظایف مزبور غیر صالح سازد حکم به محرومیت او از حق قیومیت یا نظارت یا اعمال حق ولایت از طرف دادگاه صادر کننده حکم جزائی داده خواهد شد.

ماده ۱۷ - هر گاه منافع عمومی و یا منافع مدعی خصوصی ایجاب نماید دادگاه صادر کننده حکم دستور انتشار حکم را پس از قطعیت بهزینه محکوم علیه صادر مینماید. هر گاه منافع عمومی یا منافع متهمی که برائت حاصل کرده است ایجاب نماید دادگاه دستور انتشار حکم برائت را پس از قطعیت ذینفع و یا متقاضی بهزینه اعلام کننده جرم صادر مینماید.

ماده ۱۸ - احکامی که از طرف دادگاههای جنحه و جنائی بموجب مقررات این قانون صادر میشود بر حسب مورد طبق آئین دادرسی کیفری قابل پژوهش و فرجام خواهد بود.

ماده ۱۹ - مقررات مواد ۴ - ۵ - ۶ - ۷ این قانون از تاریخی قابل اجرا خواهد بود که مؤسسات لازم برای اجرای اقدامات تأمینی پیش بینی شده در آن مواد بوجود آمده باشد و مراتب هم از طرف وزارت دادگستری اعلام گردد.

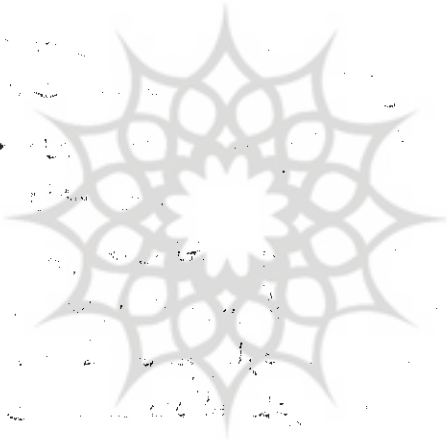
ماده ۲۰ - این قانون شامل کسانی که از طرف دادگاه های نظامی محکومیت یافته اند نمیگردد.

ماده ۲۱ - وزارت دادگستری مأمور اجرای این قانون میباشد

قوانین

قانون فوق که مشتمل بر بیست و یک ماده و در تاریخ ۳۹/۲/۱۲ بتصویب کمیسیون مشترک دادگستری مجلسین رسیده است بموجب (قانون اجازه اجراء لوایح پیشنهادی وزیر فعلی دادگستری پس از تصویب کمیسیون مشترک قوانین دادگستری مجلسین) قابل اجرا میباشد .

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت
رئیس مجلس سنا - محسن صدر
اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است. نخست وزیر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی